

A SHORT INTRODUCTION
TO GRAMMAR,

Compyled for the Instruction
of Youth,

1677 By Publique Authoritie.

Alex^r ABERDENE, L^{ic}
Imprinted by Edward Raban.

Cum Privilegio. 1632.

Mason CC. 75.

LECTORI S.

PRIVILEGIA lata de Editione ho-
rum RVDIMENTORVM, & IN-
STITVTIONVM GRAMMATICA-
RVM, quibus ea viam præsternunt, Domi-
norũ Summi Senatũs diploma continet. Quod
hic non inserimus, quia cum in publicis mo-
nimentis extat, tum ex legis præscripto EDIN-
BURGI & alibi jam antea promulgatum est.

AN INTRODUCTION TO GRAMMAR.

QUESTION.

Qw many letters are
there vsed by the
Latines?

ANSWERE.

Three and twentie;
a b c d e f g h i k
l m n o p q r s t u
x y z.

*Literæ vigin-
ti tres.*

How are they divided?
In Vowels, and Consonants.
How many of them are Vowels?
Sixe, a e i o u y.

*Literæ divi-
duntur in Vo-
cales & Con-
sonantes.
Vocales sex.*

It is to bee marked, that when two Vo-
wels are joyned together in one Syllabe,
that is called a Diphthong; of the which
sort are five,

*Diphthongs
quinque.*

{	a	{	Aeneas,
{	æ	{	Cæna,
{	au	{	Aurum,
{	eu	{	Eurus,
{	ei	{	Hei.

A z

How

Consonantes
sedecem.
Syllaba &
Dictio.

Ex Literis
fiunt Syllaba.
Ex Syllabis
Dictiones.

Ex Dictioni-
bus Oratio.

Octo partes
Orationis: qua-
tuor declina-
biles, Nomen,
Pronomen,

Verbum, Par-
ticipium, Qua-
tuor indeclina-
biles, Adver-
bium, Præposi-
tio, Interjectio,
Conjunctio.

Nomē, Prono-
mē, & Partici-
piū, declinātur
per Genera, Ca-
sus, et numeros

Genera sunt
sex, Masculi-
num, Fœmini-
num, Neutrū,
Cōmune dui,
Cōmune triū,
& dubium.
Masculini ar-
ticulus est
hic, &c.

4 *An Introduction*
How many Letters are Consonants?
The other seaventeene, b c d f g h k l m
n p q r s t x z.

OF SYLLABLES and WORDS.

What is the vse of Letters?

Letters serue to make Syllables;
as of D and E, is made the Syllabe DE:
and of Syllables, are made wordes; as of
DE and VS, is made DEVS: and of
words, is made a Speach; as, DEVS OM-
NIPOTENS SERVA NOS: GOD All-
mightie saue vs.

How many sortes of Words, or Di-
ctions, are there?

There be eyght: whereof there are
Four } Nowne, } Four } Adverbe,
decli } Pronounē, } unde } Præposition,
ned, } Verbe, } cli- } Interjection,
} Participle, } ned, } Conjunction.

How are Nowns, Pronowns, and Par-
ticiples, declyned?

By Genders, Cases, and Numbers.

How many Genders haue they? And,
What are their Articles?

Sixe: The Masculine; as, *hic vir*, a man:
The Fœminine; as, *hæc mulier*, a woman:
The Neuter; as, *hoc Templum*, a Church:
The Gender common to two; as, *hic &
hæc Parens*, a Father, or Mother: The Gê-
der common to three; as, *hic hæc hoc fœ-
lix*, happie: The doubtfull Gender; as, *hic
aut hæc dies*, a day: *hic aut hoc vulgus*,
the common people.

To Grammar.

How many Numbers haue they?
Two: the Singular Number, which
signifieth one thing; as, *Gladius*, a sword.
The Plurall, which signifieth mo things;
as, *Gladii*, Swords.

How many Cases haue they?

Sixe: The Nominatiue, Genitiue, Da-
tiue, Accusatiue, Vocatiue, and Ablatiue.

OF A NOWNE.

HOW many are the Declinations of
Nownes?
Fyue.

THE FIRST DECLINATION.

THe marke of the first Declination, is,
when the Genitiue and Datiue of the
singular number end in the Diphthong æ.

Latine Nowns of this Declination, are
declined as the Nowne *Litera*, thus:

N. G. D. A. V. A. P. N. G. D. A. V. A.
S. a. æ. æ. am. a. a. æ. a. v. is. as. æ. is.

Singulariter.	{	N. <i>Litera</i> , a letter	{	Pluraliter.	N. <i>Literæ</i> , letters
		G. <i>Literæ</i> , of a letter			G. <i>literarū</i> , of letters
		D. <i>Literæ</i> , to a letter			D. <i>literis</i> , to letters
		A. <i>Literam</i> , a letter			A. <i>literas</i> , letters
		V. <i>Litera</i> , O letter			V. <i>literæ</i> , O letters
		A. <i>Litera</i> , with, frō,			A. <i>literis</i> , with, frō,
		in, by a letter			in, by letters.

So these Nownes, and such lyke, are to bee declined:
Fenestra, a Window: *Mensa*, a Table: *Penna*, a Pen:
Tunica, a Coat: *Ianua*, a Doore, &c. And lykewyse,
Æneas, *Andreas*, *Thomas*, &c.

THE

5 *Numeri duo:*
Singularis,
qui rem unam
significat: Plu-
ralis, qui res
plures.

Casus sex: No-
minatiuus, Ge-
nitivus, Dati-
uus, Accusati-
uus, Vocatiuus
& Ablatiuus.

DE NOMINE.
Declinationes
Nominum
quinque.

Prima Decli-
natio, est No-
minum in a,
quorum Geni-
tivus & Dati-
uus singulares
desinunt in æ
diphthongon.

Secunda Declinatio, est Nominum in er, ir, ur, us, & Quorum Genitivus desinit in i, & datus in o.

The second Declination.

THE marke of the second Declination, is, the Genitiue of the singular Number ending in i, and the Dative in o; as, *Liber*, a Booke: *Libri*, *Libro*. Nownes of this Declination, are thus declined:

S.	N.	G.D.A.	V.	A.	P.	N.	G.	D.	A.	V.	A.
	er, ir, ur,										
	us, um, i, o, um,		lyke the nomin.								

Vocativus est similis Nominativo.

Liber.

Singulariter.	{	Nomin. <i>Liber</i>	{	Pluraliter.	{	Nom. <i>Libri</i>
		Genit. <i>libri</i>				G. <i>librorum</i>
		Dativ. <i>libro</i>				Dat. <i>libris</i>
		Acus. <i>librum</i>				Acc. <i>libros</i>
		Vocat. <i>liber</i>				Voc. <i>libri</i>
		Ablat. <i>libro</i>				Abl. <i>libris</i>

As *Liber*, so *Culter*, *cultri*, a Knyfe: *Magister*, *magistri*, a Master: *Puer*, *pueri*, a Chylde: *Gener*, *generi*, a Sonne in Law: *Vir*, *viri*, a Man.

Sing.	{	Nom. <i>hic vētus</i>	{	Plur.	{	Nom. <i>hi venti</i>
		G. <i>hujus venti</i>				G. <i>horū ventorū</i>
		D. <i>haic vento</i>				Dat. <i>his ventis</i>
		A. <i>hunc ventum</i>				Acc. <i>hos ventos</i>
		Vocat. <i>O vente</i>				Vocat. <i>O venti</i>
		A. <i>ab hoc vento</i>				A. <i>ab his ventis</i>

Nominativus in us, facit Vocativum in e.

As *Ventus*, so *Dominus*, a Lord: *Lectus*, a Bed: *Calamus*, a Reed, or Pen, &c. And here is to be observed the rule; when the Nominative endeth in us, the Vocative endeth in e; as, *Hortus*, *horte*, a Garden.

An Introduction.

7

Sing.	{	N. <i>hoc templū</i>	{	Plur.	{	N. <i>haec templa</i>
		G. <i>hujus tēpli</i>				G. <i>horū tēplorū</i>
		D. <i>haic templo</i>				D. <i>his templis</i>
		Ac. <i>hoc templū</i>				A. <i>haec templa</i>
		V. <i>O templum</i>				V. <i>O templa</i>
		A. <i>ab hoc tēplo</i>				A. <i>ab his tēplis</i>

Templum.

Nomina Neutri Generis habent Nominativum, Accusativum, & Vocativum, similes in utroq; Numero: & he Casus in Plurali semper desinunt in a. Tertia declinatio mittit Genitivum singulare in is, & Dativum in i.

So *Scannum*, a Forme: *Regnum*, a Kingdome: *Officium*, a Duetie: *Ingenium*, Ingine. Where is to be marked this rule.

Nownes of the Neuter Gender, have the Nominative, Accusative, and Vocative, alyke, in both the Numbers. And, in the Plurall Number, these three Cases ende in a.

The third Declination.

THE marke of the third Declination, is this: The Genitiue of the Singular Number endeth in is, and the Dative in i; as, *Sermo*, Speach: *Sermonis*, *Sermoni*. Nownes of this Declination, are thus to be declined:

S.	N.	G.D.A.	V.	A.	P.	N.	G.	D.	A.	V.	A.

Sing.	{	Nom. <i>hic Sermo</i>	{	Plur.	{	N. <i>hi sermones</i>
		G. <i>hujus sermonis</i>				G. <i>horū sermonū</i>
		D. <i>huic sermoni</i>				D. <i>his sermonibus</i>
		A. <i>hunc sermonē</i>				Acc. <i>hos sermones</i>
		Vocat. <i>O sermo</i>				Vocat. <i>O sermones</i>
		A. <i>ab hoc sermone</i>				A. <i>ab his sermonibus</i>

Sermo

Tertia Decl. Nom. Sing. habet undecim litteras terminales a e o c d t l n r f x.

So *hic Macro*, the poynt of a Sword: *hic Delphin*,
inis, a Dolphin Fish: *hac Civitas*, *atis*, a Citie: *hæ*
Lex, legis, a Law: *Iudex, icis*, a Iudge: *Præsul*, a Bis-
 shop: *Passer, eris*, a parrow: and such as follow, ha-
 ving the Genitiue of the Plurall Number in *ium*: as,
hac Sedes, sedis, a Seat: *hæc Vallis, lis*, a Valley: *hæc*
Ars, artis, an Arte.

Tem- pus.	Sing.	{	Nō. hoc tempus	Plur.	{	Nō. hæc tempora
			G. hujus tēporis			G. horū temporum
			D. huic tempori			D. his temporibus
			Acc. hoc tempus			Acc. hæc tempora
			Vocat. O tempus			Vocat. O tempora
			A. ab hoc tēpore			A. ab his tēporibus

Nomina neu- tri generis ha- bēt Nom. Acc. & Voc. simi- les, &c. So *Diadema, atis*, a Kinges Crowne:
Fulmen, inis, Thunder: *Pectus, oris*, the
 Breast: *Caput*, the Head: *Guttur*, the
 Throat: which are of the Neuter Gen-
 der.

Man- tile	Sing.	{	Nom. hoc mantile	Plur.	{	Nom. hæc mantilia
			Gē. hujus mantilis			G. horum mātilium
			Dat. huic mantili			Dat. his mantilibus
			Accus. hoc mantile			Acc. hæc mantilia
			Vocat. O mantile			Voc. O mantilia
			Ab. ab hoc mantili			A. ab his mantilibus

Nominativus neutri generis in e, mittit ablativū in i. So *hoc Sedile, lis*, a Seat: *Calcar, aris*,
 a Spurre: *Animal, animalis*, a living crea-
 ture: which are of the Neuter Gender,
 and haue the Ablatiue of the Singular
 Number in *i*.

The

THE marke of the Fourth Declination,
 is, the Genitiue in *us*, and the Datiue
 in *ui*: as, *Fructus*, Fruit: *fructus, fructui*.
 Nownes of the fourth Declination, are
 thus declyned.

S. N. G. D. A. V. A. P. N. G. D. A. V. A.
us, us, ui, um, us, u. *us, uī, ib⁹, us, us, ibus*

Sing.	{	Nom. hic fructus	Plur.	{	Nom. hi fructus
		G. hujus fructus			G. horū fructuum
		D. huic fructui			D. his fructibus
		A. hunc fructum			Acc. hos fructus
		Vocat. O fructus			Vocat. O fructus
		A. ab hoc fructu			A. ab his fructib⁹

So *Sensus*, a Sense: *Magistratus*, a
 Magistrate.

These also belong to this Declination:
 some Nownes of the Neuter Gender, en-
 ding in *u*: which are not declyned in the
 Singular number: but in the Plurall num-
 ber are declyned lyke Nownes of this De-
 clination: ever keeping the Rule of the
 Neuter Gender aforefayd: as, *Genu*, the
 Knee: *Cornu*, an Horne.

Singular.	{	Nom. hoc genu	Plural.	{	Nom. hæc genua
		G. hujus genu			Gē. horū genuum
		D. huic genu			Dat. his genibus
		Acc. hoc genu			Acc. hæc genua
		Vocat. O genu			Vocat. O genua
		A. ab hoc genu			A. ab his genibus

The

Quarta Decl
est nominū qu
rundam in us
quorum Geni
tisus desinit
in us, & Da
tivus in ui.

Nomina in u,
in singulari
sunt indecli-
nabilia.

Genu.

Quinta Decl.
 si nomen quo
 undam in es,
 quorum Geni-
 tivos & Dat.
 sing. desinunt
 in ei.

10 *The fift Declination.*
THe Marke of the Fift Declination, is,
 The Geuitiue and Dative Singular
 ending in ei: as, *hec res*, a thing: Gen.
rei, Dativo *rei*.
 Nownes of the Fyft Declination, are
 thus declyned:

S. N. G. D. A. V. A. P. N. G. D. A. V. A.
es, ei, ei, em, es, e. es, erū, ebus, es, es, ebus.

Res. Singulariter. { Nom. *hec res*
 Gen. *hujus rei*
 Dat. *huic rei*
 Acc. *hanc rem*
 Vocat. O *res*
 Abl. *ab hac re* } Pluraliter. { Nominativo *he res*
 Genit. *harum rerum*
 Dativo *his rebus*
 Accusativo *has res*
 Vocativo O *res*
 Ablativo *ab his rebus.*

So *Dies*, a Day: *Facies*, a Face.

De Nominibus
 Adiectiuis.
 Nomen est
 Substantivum
 vel Adiectiui.
 Substantivum
 est quod unū
 admittit arti-
 culum, aut ad-
 summmum duos
 Adiectiui
 est quod tres
 admittit arti-
 culos.
 Substantivum
 est proprium,
 vel appellati-
 uum.

Of Adiectiue Nowns.
How many sorts of Nowns are there?
 Two: some are Substantiues, and
 some are Adiectiues.
What are Substantiue Nownes?
 A Substantiue is a Nowne, which hath
 but one article only: as, *hic Pater*, a Fa-
 ther. Or two at the most: as, *hic & hac*
Pareus. And they are thus interpreted:
Domus, an House: *Manus*, the Hand: *Vir-*
tus, Vertue.
 Of Substantiue Nowns, some are called
 Proper Nownes; and some, Appellatiues.
 A Proper Nowne. is that which agreeth
 to one particular thing only: as, *Londi-*
num, *Petrus*, *Athenus*.

An Appellatiue, is common to moe: as,
Homo, *Urbs*, *Fluvius*.

What is an Adiectiue Nowne?

It is a Nowne, which is declyned tho-
 row all the three Genders, and Articles:
 as, *hic bonus*, *hec bona*, *hoc bonum*. For
 we say, *bonus vir*, a good man: *bona fæ-*
mina, a good woman: *bonum ingenium*,
 a good nature.

Here is to be observed, That an Adje-
 ctiue, without a Substantiue, can not make
 a perfect sense: as *velox*, swiftr: vnlesse
 yee say, *velox equus*, a swift horse: or,
velox canis, a swift dog.

How are Adiectiues declyned?

Some of them are declyned by the
 first and second Declinations: as, *bonus*,
bona, *bonum*: and some by the third onlie:
 as, *fælix*, *mitis*, *mitior*, *celeber*.

*Of Adiectiues, of the first and
 second Declinations.*

A Djectiues of this sort, if they ende in
us, are declyned, for the Masculine;
 as, *Ventus*: for the Foeminine; as, *Litera*:
 and for the Neuter, as, *Templum*, thus:

Singul. { N. *bonus, bona, bonū*
 G. *boni, bonæ, boni*
 D. *bono, bonæ, bono*
 A. *bonum, nam, nū*
 V. *bone, bona, bonum*
 A. *bono, bona, bono* } Plural. { N. *boni, bonæ, bona*
 g. *bonorū, arū, orum*
 dat. *bonis*
 a. *bonos, bonas, bona*
 v. *boni, bonæ, bona*
 abl. *bonis.*

*Proprium est
 quod uni tan-
 tū res propriè
 conuenit.
 Appellativum
 est substanti-
 uū multis com-
 mune.*

*Adiectiua
 sunt vel prime
 & secunda De
 clinationis, vel
 tertia tantum*

*Adiectiua pri-
 ma & secun-
 da sunt trium
 terminatio-
 um.*

*Bo-
 nus*

*Nominativus
in us, facti
Vocativum
in e.*

As *Bonus* is declined, so these, & such like, *Gratus*, thankfull; *ingratus*, vnthankfull, &c.

In Adiectiues of other Terminations, the Vocatiue is like the Nominatiue: as, *Tener*, *tenera*, *tenerum*, tender: *Satur*, *satura*, *saturum*, full: *Pulcher*, *pulchra*, *pulchrum*, faire.

Of Adiectiues of the third Declination.

*Adiectiua ter-
tia Declinatio-
nis, vel sunt
unius termi-
nationis, vel
duarum ter-
minationum,
vel trium-*

Adiectiues of the third Declination, are of three sorts: some haue but one Termination: as, *hic hac hoc Felix*, happy. Some haue two: as, *hic & hac Mitis*, & *hoc mite*, meeke: *hic & hac Mitior*, & *hoc mitius*, more meeke. Some haue three: as, *hic Celeber*, *hac celebris*, *hoc celebre*, famous. And these examples are thus to bee declyned:

Singul.	plural.	(licia
Nom. <i>hic hac hoc felix</i>	N. <i>hi & hæ felices, & hæ fæg. horum harum horum felicium</i>	
genit. <i>hujus felicitis</i>	dat. <i>his felicibus</i>	
dat. <i>huic felici</i>	acc. <i>hos has felices, & hæ cia</i>	
a. <i>hunc hãc felicẽ, & hoc</i>	voc. O <i>felices, ces, cia</i>	
voc. O <i>felix</i> (<i>felix</i>)	abl. <i>ab his felicibus.</i>	
ab. <i>ab hoc hac hoc felice.</i>		
(vel <i>felici.</i>)		

According to this Example declyne *Audax*, *audacis*, bolde: *Ferox*, *ferocis*, fierce: *Vehemens*, *vehementis*, vehement.

Sing.

N. *hic & hæ mitis, & hoc te*
gen. *hujus mitis*
dat. *huic miti*
ac. *hunc hanc mitẽ, & hoc te*
voc. O *mitis, mitis, mite*
abl. *ab hoc hac hoc miti*

Plur.

N. *hi & hæ mites, & hæc tia*
gẽ. *horũ harũ horum mitium*
dat. *his mitibus*
ac. *hos has mites, & hæc tia*
voc. O *mites, mites, mitia*
abl. *ab his mitibus.*

According to this example decline, *Dulcis*, sweete: *Fortis*, strong: *Brevis*, short: *Mollis*, soft: *Tristis*, sad.

Sing.

(mitius plur.
N. *hic & hæ mitior, & hoc*
gen. *hujus mitioris*
d. *huic mitiori* (mitius
a. *hunc hãc mitiorẽ, & hoc*
vo. ô *mitior, mitior, tius*
abl. *ab hoc hac hoc mitio-*
(re, vel *mitiori.*)

Plur.

(tiora
N. *hi & hæ mitiores, & hæc mi-*
g. *horum harum horum mitio-*
dat. *his mitioribus* (runt
a. *hos has mitiores, & hæc tiora*
vo. O *mitiores, mitiores, mitiora*
abl. *ab his mitioribus.*

So decline, *Felicior*, happier: *Dulcior*, *Fortior*, *Brevior*, *Mollior*, *Tristior*, *Darior*, &c.

Sing.

n. *hic celeber, hæc bris, hoc bre*
gen. *hujus celebris*
dat. *huic celebri*
a. *hunc hãc celebrẽ, et hoc bre*
voc. O *celeber, celebris, bre*
abl. *ab hoc hac hoc celebri*

Plur.

n. *hi hæ celebres, et hæc bria*
g. *horũ harũ horũ celebriũ*
dat. *his celebribus*
a. *hos has bres, et hæc bria*
voc. O *celebres, bres, bria*
abl. *ab his celebribus.*

So declyne. *Acer*, *acris*, *acre*, vehement: *Saluber*, *bris*, *bre*, wholesome: the second syllabe being long.

of

De Com- 14 Of Comparison. paratione.

Adjectiva cō-
parantur, quo-
rū significatio
potest augeri,
vel minui.

Tres sunt gra-
dus compara-
tionis, positi-
vus, compara-
tivus, & su-
perlativus.

Comparativus
formatur à ge-
nitivo vel dati-
vo in i, adden-
do or.

Superlativus
formatur à ge-
nitivo vel da-
tivo in i, addē-
do s & simus.

Positivus in
er, Superlati-

SOME Adjectives are compared; to wit, those whose significations may encrease, or bee diminished: as, *Doctus*, learned. For wee may say, *doctior*, more learned: *doctissimus*, most learned. But in these Adjectives, *omnis*, all: *nullus*, none, and such lyke, this is not to be found.

There bee three degrees of Compari- son: the Positiue; as, *mitis*, meeke: the Comparatiue; as, *mitior*, more meeke; or, meeker: the Superlatiue; as, *mitissimus*, most meeke; or, meekest.

If the Positiue bee an Adjective of the first and second Declination, the Compa- rativus is formed from the Genitiue in i: by adding *or* and *us*: as, *durus*, hard: *duri*, *durior*, *durius*.

If the Positiue bee of the third Decli- nation, the Comparatiue is formed from the Datiue in i; by adding *or* and *us*: as: *fortis*: *forti*, *fortior*, *fortius*.

If the Positiue bee of the first and se- cond Declination, the Superlatiue is for- med from the Genitiue in i; by adding *s* and *simus*: as, *durus*, *duri*, *durissi- mus*, *a. um*.

If the Positiue bee of the third Decli- nation, the Superlatiue is formed from the Datiue in i; by adding *s* and *simus*: as, *fortis*, *forti*, *fortissimus*. *a. um*. Strongest.

But if the Positiue end in *er*; whether it be

An Introduction. 15

it be of the first and second Declination: as, *pulcher*, fayre: or of the third; as, *pauper*, poore; the Superlatiue is formed from the Nominatiue in *er*; by adding *rimus*, as: *pulcherrimus*, most fayre: *pau- perrimus*, most poore.

The Positiue is an Adjective, some- tymes of the first and second Declination; as, *durus*, *a. um*: sometymes of the third; as, *hic & hac mitis*, & *hoc mite*.

The Comparatiue is ever an Adjective of the third Declination; as, *hic & hac mitior*, & *hoc mitius*.

The Superlatiue, is ever an Adjective of the first and second Declination: as, *mitissimus*, *a. um*.

optimus: *Malus*, *pejor*, *peßimus*: *Magnus*, *major*, *maximus*: *Parvus*, *minor*, *minimus*: *Multus*, *plurimus*: *Multa*, *pluri- ma*: *Multum*, *plus*, *plurimum*.

Of Adjectives, which are not compared.

OF this sort are sundrie; as Interroga- tiues, and Relatiues, &c. Interroga- tiues are these: *Quis*? Who? *Quid*? What? *Qualis*? Of what qualitie? *Quan- tus*? Of what quantitie? And such lyke, vsed when wee demand.

Relatiues; as, *qui*, *quæ*, *quod*, haue ever some reference to the thing going before: and that which went before, is called an Antecedent: as, *Vir sapit*, *quæ panca*

vum format nominativo, addēdo rimus. Positivus est Adjectivum prima & se- cunda Decli- nationis, vel tertiatantum Comparativus semper est ter- tia.

Superlativus prima & se- cunda.

Irregulariter comparantur, Bonus, melior,

Adjectiva in- comparabilia, sunt Interro- gativa, Rela- tiva, &c.

pauca loquitur, Hee is a wyse Man, who speaketh sparingly.

QVIS. Sing. nom. *Quis, quæ, quod.* g. *Cujus.* d. *Cui.* ac. *quem, quam, quod.* voc. caret. ab. *quo, quæ, quo.*
Plur. nom. *Qui, quæ, quæ.* g. *quorum, quarum, quorum.* d. *quæ, vel quibus.* ac. *quos, quas, quæ.* voc. caret. abl. *quæ, vel quibus.*

So the Relatiue, *Qui* Which? is to bee declyned: as also the Substantiue, *Quid* What? in the neuter Gender.

De Pronomine.

Of a Pronowne.

Pronomina sunt quindecim.

T Here are fifteene Pronownes, which are most vsuall; as, *Ego*, I: *tu*, thou: *sui*, of himfelfe: *ille*, hee: *ipse*, hee himfelfe: *iste*, this man: *hic*, this man: *is*, this man: *meus*, myne: *tuus*, thyne: *suus*, his owne: *noster*, ours: *vester*, yours: *nostras*, a man of our Countrey: *vestras*, a man of your Countrey. Whereof foure haue the Vocatiue, *Tu, meus, noster, & nostras*, and all the rest want it. *Sui* wanteth also the Nominatiue.

These three Pronownes, *Ego, tu, sui*, are called Demonstratiues, because they serue to poynt out a Person; as, *Ego doceo*, I teach: *tu discis*, thou learnest: and are thus declyned:

EGO. Sing. nom. *Ego.* gen. *mei.* dat. *mibi.* accus. *me.* vocat. caret. abl. *me.*
plur. nom. *Nos.* gen. *nostrum, vel nostri.* dat. *nobis.* accus. *nos.* voc. caret. abl. *nobis.*

TV.

TV. Sing. nō. *Tu.* g. *tui.* d. *tibi.* ac. *te.* v. *tu.* abl. *te.*
Plur. nom. *Vos.* gen. *vestrum, vel vestri.* dat. *vobis.* accus. *vos.* voc. *vos.* abl. *vobis.*

SUI. Sing. nom. caret. gen. *sui.* dat. *sibi.* acc. *se.* voc. caret. abl. *se.*

Plur. nom. caret. gen. *sui.* dat. *sibi.* acc. *se.* vocat. caret. abl. *se.*

These five, *Ille, Ipse, Iste, Hic, Is*; with the Compound, *Idem*, the same; are called Relatiues, because they haue a reference to some Antecedent; as, *Patrem tuum querit, at ille non adest*; Hee is seeking your Father, but hee is not present. And these are sometymes Demonstratiues; as, *Illum adi*, Go to him. And they are thus declyned:

ILLE. Sing. nom. *Ille, illa, illud.* gen. *Illius.* d. *Illi.* acc. *Illam, illam, illud.* voc. caret. ab. *Illo, illa, illo.*
Plur. nom. *Illi, illa, illa.* gē. *Illorum, illarum, illorum.* dat. *Illis.* acc. *Illos, illas, illa.* voc. caret. abl. *Illis.*
ISTE, Ista, Istud; IPSE, Ipsa, Ipsum; are to bee declyned as **ILLE**.

HIC. Sing. nom. *Hic, hæc, hoc*: gen. *Hujus*: dat. *Huic*: &c. as before in the Nownes.

IS. Sing. nom. *Is, ea, id*: gen. *Ejus*: dat. *Ei*: ac. *Eum, eam, id*: voc. caret: abl. *Eo, ea, eo.*

plur. nō. *ei, vel ii ea, ea*: g. *eorum, earum, eorum*: d. *eis, vel iis*: acc. *eos, eas, ea*. voc. caret: abl. *eis, vel iis.*

IDEM. Sing. nom. *Idem eadem, idem*: gen. *eiusdem*: dat. *eidem*: acc. *eundem, eandem, idem*: voc. caret: abl. *eodem, eadem, eodem.*

B

plural.

Quinque sunt Pronomina Relatiua, & Compositum Idem.

plur. nō. *Eidem*, vel *iidē*, *eadem*, *eadē*: g. *eorundē*, *earundem*, *eorundem*: d. *eisdem*, vel *iisdē*: acc. *eosdē*, *easdem*, *eadem*: voc. *caret*: abl. *eisdem*, vel *iisdem*.

*Quinque sunt
Pronomina
Possessiva.*

These five, *Meus*, *tuus*, *suus*, *noſter*, *veſter*, are called Poſſeſſives, becauſe they ſignifie a Brooking or Poſſeſſion of a thing; as, *Liber meus*, my booke: and are declyned as *Bonus*, *a*, *um*: except that *meus* hath *mi*, *mea*, *meum*.

*Duo ſunt Pro-
nomina Gen-
tilia.*

These two, *Noſtras* and *veſtras*, are called *Gentilia*, becauſe they ſignifie of what Nation one is; as, *eſt noſtras*, hee is our Countrey-man. And are to bee declyned as *Felix*.

De Participio.

*Participia in
ans & ens,
declinantur ut
Foelix. Reli-
qua deſinunt
in us, & de-
clinantur ut
Bonus, bona,
bonum.*

Of a Participle.

ALL Participles are Adiectives, and are declyned lyke Nouns. For Participles in *ans*, and *ens*, are declyned lyke *Felix*, or *Vehemens*. The reſt ende in *us*, and are declyned as *Bonus*, *a*, *um*. as, *hic hac* *boc amans*, loving: *hic hac* *boc docens*, teaching: *docturus*, *a*, *um*, hee who is to teach: *doctus*, *a*, *um*, hee that is alreadie taught: *docendus*, *a*, *um*, he that is to be taught.

Of Person.

THeſe three parres of Oration, Nowne, Pronowne, and Participle, haue one common propertie, called *Persona*, a perſon.

There are three Perſons; the firſt, ſecond, and third.

Of the firſt Perſon, is the Pronowne *Ego*, and any word

word joyned therevnto; as, *Ego amicus*, I your friend: *Nos amici*, Wee your friends.

Of the ſecond Perſon, is the Pronowne *Tu*, and any word adjoyned thervnto; as, *Tu amicus*, Thou my friend, *Vos amici*, Yee my friends. Lykewyſe, all Vocatives are of the ſecond Perſon, as, *Petre veni*, come Peter.

Of the third Perſon, is *Ille*, and all Nownes, Pronouns, and Participles, to which *Ego* and *Tu* are not joyned; as, *Rex adventat*, The King is comming. Hitherto of Nowne, Pronowne, and Participle.

Of a Verbe.

A Verbe is conjugated by Moods, Tymes, Numbers, and Perſons.

There are fixe Moods; The Indicative, Imperative, Optative, Potentiall, Subjunctive, and Infinitive.

There are five Tymes; the Preſent, Imperfect, Perfect, Plusquam-perfect, and Future.

Numbers are two: the Singular, as, *Amo*, I loue: the Plurall, as, *Amamus*, Wee loue.

There are three Perſons, in both the Numbers: as, *Ego amo*, I loue, the firſt perſon: *Tu amas*, thou loveſt, the ſecond perſon: *Ille amat*, hee loveth, the third perſon. So lykewyſe in the plurall: *Nos amamus*, Wee loue: *Vos amatis*, Yee loue: *Illi amant*, they loue.

There are foure Conjugations: The Firſt, Second, Third, and Fourth. And every Conjugation hath two Formes: The Actiue in *o*: as, *Amo*: the Paſſiue in *or*, as, *Amor*.

The marke of the firſt Conjugation, is [a] long before *re* or *ri*, in the Infinitive: as, *Amo*, *amare*, *amari*.

Primæ Conjugationis, Vox Activa.

Amo, amas, amavi, amatum, amare.

Sing.	Indicativus.	plur.
<i>Amo</i> , I loue	<i>Amamus</i> , Wee loue	
<i>amas</i> , thou lovest	<i>amatis</i> , Yee loue	
<i>amat</i> , he loveth	<i>amant</i> , They loue	

Sing.	IMPERFECTVM.	Plur.	(ving
<i>Amabam</i> , I was loving	<i>Amabamus</i> , we were lo-		
<i>amabas</i> , thou wast loving	<i>batis</i> , yee were loving		
<i>amabat</i> , hee was loving	<i>bant</i> , they were loving		

Sing.	PERFECTVM.	plur.
<i>Amavi</i> , I haue loved	<i>Amavimus</i> , wee haue loved	
<i>visti</i> , thou hast loved	<i>amavistis</i> , yee haue loved	
<i>vit</i> , hee hath loved	<i>verunt vel vere</i> , they haue, etc.	

Sing.	Plusquamperfectum.	plur.
<i>Amaveram</i> , I had loved	<i>Amaveramus</i> , we had loved	
<i>veras</i> , thou hadst loved	<i>amaveratis</i> , yee had loved	
<i>verat</i> , hee had loved	<i>amaverant</i> , they had loved	

Sing.	Futurum.	plur.
<i>amabo</i> , I shal or wil loue	<i>amabimus</i> , wee shall or, etc.	
<i>amabis</i> , thou shalt, etc.	<i>amabitis</i> , yee shall or, etc.	
<i>amabit</i> , hee shall, etc.	<i>amabunt</i> , they shall or, etc.	

Imperativus Modus. præsens.

Sing.	plur.
<i>Ama</i> , loue thou	<i>Amemus</i> , let vs loue
<i>amet</i> , let him loue	<i>amate</i> , loue yee
	<i>ament</i> , let them loue

sing.	Altera vox.	PLVR.
<i>Amato tu</i> , loue thou	<i>Amemus</i> , let vs loue	
<i>amato ille</i> , let him loue	<i>Amatote</i> , loue yee	
	<i>Amanto</i> , let them loue	

Optat

Optativus modus. Præsens. Vtinam.

Sing.	plur.
<i>Amem</i> , I wish I loue	<i>Amemus</i> , I wish wee loue
<i>ames</i> , I wish thou loue	<i>ametis</i> , I wish yee loue
<i>amet</i> , I wish hee loue	<i>ament</i> , I wish they loue

Marke, that *Amem* signifieth sometymes a thing present, and sometymes a thing to come.

Sing.	Imperfectum.	Plur.
<i>Amarem</i> , I wish I were	<i>Amaremus</i> , I wish we were	
(loving	(loving	
<i>res</i> , I wish thou, &c.	<i>retis</i> , I wish ye were loving	
<i>ret</i> , I wish he were, &c.	<i>rent</i> , I wish they were, &c.	

Sing.	Perfectum.	plur.
<i>Amaverim</i> , I wish I haue	<i>amaverim</i> ?, I wish we haue	
(loved	(loved	
<i>ris</i> , I wish thou hast, &c	<i>ritis</i> , I wish yee haue, &c	
<i>rit</i> , I wish he haue, &c.	<i>rint</i> , I wish they haue, &c	

Sing.	plusquamperfectum.	plur.
<i>Amavissem</i> , I wish I had	<i>Amavissemus</i> , I wish we had	
(loved	(loved	
<i>visses</i> , I wish thou, etc.	<i>vissetis</i> , I wish ye had, etc.	
<i>visset</i> , I wish he had, etc	<i>vissent</i> , I wish they had, etc	

Sing.	Futurum.	plural.
<i>Amavero</i> , I wish I loue	<i>amaverim</i> ?, I wish we loue	
(hereafter	(hereafter	
<i>veris</i> , I wish thou loue	<i>veritis</i> , I wish ye loue, etc.	
<i>verit</i> , I wish he loue, etc	<i>verint</i> , I wish they loue, etc	

Potentialis Modus. Præsens.

Sing.	plural.
<i>Amem</i> , I may or can	<i>Amemus</i> , wee may or can
(loue	(loue
<i>ames</i> , thou may or can	<i>ametis</i> , ye may or can, etc
<i>amet</i> , he may or can, etc	<i>ament</i> , they may or can, etc

Sing. Imperfectum.	plur.
<i>Amarem</i> , I might or should (loue	<i>Amarem</i> ⁹ , we might or (should loue
<i>amares</i> , thou might or, &c.	<i>retis</i> , ye might or, &c.
<i>amaret</i> , he might or, &c.	<i>rent</i> , they might or, etc
Sing. perfectum.	plur.
<i>Amaverim</i> , I might haue (loved	<i>amaverim</i> ⁹ , we might haue (loved
<i>veris</i> , thou might, etc.	<i>ritis</i> , yee might haue, etc.
<i>verit</i> , he might, etc.	<i>rint</i> , they might haue, etc.
Sing. plusquamperfectum.	plur.
<i>Amavisssem</i> , I might had (loved	<i>amavisssem</i> ⁹ , we might had (loved
<i>ses</i> , thou might had, etc.	<i>setis</i> , yee might had, etc.
<i>set</i> , he might had, etc.	<i>sent</i> , they might had, etc.
Sing. Futurum.	plur.
<i>amavero</i> , I may loue here- (after	<i>amaverimus</i> , we may loue (hereafter
<i>ris</i> , thou may loue, etc.	<i>ritis</i> , yee may loue, etc.
<i>rit</i> , hee may loue, etc.	<i>rint</i> , they may loue, etc.
Sing. Subjunct. præf. Cum.	plur.
<i>Amem</i> , seeing I loue	<i>amemus</i> , seeing we loue
<i>ames</i> , seeing thou lovest	<i>ametis</i> , seeing yee loue
<i>amet</i> , seeing he loveth	<i>ament</i> , seeing they loue
Sing. imperfectum.	plur.
<i>Amarem</i> , when I was lo- (ving	<i>amaremus</i> , when we were (loving
<i>res</i> , when thou wast, etc	<i>retis</i> , when yee were, etc
<i>ret</i> , when hee was, etc	<i>rent</i> , when they were, etc
Sing. perfectum.	plur.
<i>amaverim</i> , seeing I haue (loved	<i>amaverim</i> ⁹ , seeing we haue (loved

Sing.	plur.
<i>ris</i> , seeing thou hast, etc	<i>ritis</i> , seeing yee haue, etc
<i>rit</i> , seeing hee hath, etc	<i>rint</i> , seeing they haue, etc
Sing. plusquamperf.	plur.
<i>amavisssem</i> , whē I had lo- (ved	<i>amavisssemus</i> , whē we had (loved

<i>ses</i> , whē thou hadst, etc	<i>setis</i> , when yee had, etc
<i>set</i> , when hee had, etc	<i>sent</i> , when they had, etc.
Sing. futurum.	plur.
<i>Amavero</i> , whē I shall haue (loved	<i>amaverimus</i> , whē we shal (haue loved
<i>ris</i> , when thou shalt, etc	<i>ritis</i> , when yee shall, etc
<i>rit</i> , when hee shall, etc	<i>rint</i> , when they shal, etc

Infinitivus modus. præf. & præf. imp.

SING.

PLUR.

<i>Me amare</i> , mee to loue	<i>Nos amare</i> , vs to loue
<i>Te amare</i> , thee to loue	<i>Vos amare</i> , you to loue
<i>Illum amare</i> , him to loue	<i>Illos amare</i> , them to loue
Sing. perfect. & plusquam.	plur.

<i>Me amavisse</i> , me to haue or (had loved	<i>nos amavisse</i> , vs to haue (or had loved
<i>te amavisse</i> , thee to haue, &c	<i>vos amavisse</i> , you to, etc
<i>illum amavisse</i> , him to, &c	<i>illos amavisse</i> , them, etc
Sing. Futurum.	plur.

<i>Me amaturū esse</i> , me to loue (hereafter	<i>Nos amaturol esse</i> , vs to (loue hereafter
<i>te amaturum esse</i> , thee to, etc	<i>vos amaturol esse</i> , you, etc
<i>illum amaturū esse</i> , him to, etc	<i>illos amaturol esse</i> , thē, etc

Wee say also, *Amaturus esse*, according as the Construction requyareth; as shall be declared here-after.

Gerundia. *Amandi*, of loving.
amando, in, or by loving.
amandum, to loue.

Supinum prius. *Amatum*, to loue.

Particip. *Amans*, loving. (loue.

Amaturus, he that is to loue, or about to
INDICATIVVS.

Præf. *Sum*, I am: *es*, thou art: *est*, he is. plur.

Sumus, wee are: *estis*, yee are: *sunt*, they are.

Imp. *Eram*, I was: *eras*, thou wast: *erat*, he was. plur.

Eramus, we were: *eratis*, ye were: *erant*, they were.

perf. *Fui*, I haue bene: *fuiſti*, thou haſt bene: *ſuit*, he
hath bene. plur. *Fuimus*, we haue bene: *fuiſtis*, ye
haue bene: *ſuerant*, vel *ſuere*, they haue bene.

pluſq. *Fueram*, I had bene: *fueras*, thou haſt bene:
fuerat, he had bene. plur. *Fueramus*, we had bene:
fueratis, ye had bene: *fuerant*, they had bene.

Fut. *Ero*, I ſhall or will be: *eris*, thou ſhalt be: *erit*, he
ſhall be. plur. *Erimus*, we ſhall be: *eritis*, ye ſhall
be: *erunt*, they ſhall be.

IMPERATIVVS.

Præf. *Sis*, vel *es*, be thou: *ſit*, let him be. plur. *Si-
mus*, let vs be. *ſitis*, vel *eſte*, be ye. *ſint*, let them be.

Alt. vox. *Eſto tu*, be thou. *eſto ille*, let him be. plu-
ral. *Simus*, let vs be. *eſtote*. be ye. *ſunto*, let them be.

Oprativus. *Vtinam*.

Præf. *Sim*, I wiſh I be. *ſis*, I wiſh thou be. *ſit*, I wiſh
he be. plur. *Simus*, I wiſh we be. *ſitis*, I wiſh ye
be. *ſint*, I wiſh they be.

Imp. *Effem*, I wiſh I were. *effes*, I wiſh thou were.
effet, I wiſh he were. plur. *Effemas*, I wiſh wee
were. *ſetis*, I wiſh ye were. *ſent*, I wiſh they were.

perf. *Fuerim*, I wiſh I haue bene. *ris*, I wiſh thou haſt
bene. *rit*, I wiſh he hath bene. plur. *Fuerimus*, I

wiſh we haue bene. *ritis*, I wiſh ye haue bene,
rint, I wiſh they haue bene.

pluſq. *Fuiſſem*, I wiſh I had bene. *fuiſſes*, I wiſh thou
haſt bene. *fuiſſet*, I wiſh he had bene. plur.

Fuiſſemus, I wiſh we had bene. *ſetis*, I wiſh ye
had bene. *ſent*, I wiſh they had bene.

Fut. *Fuero*, I wiſh I be hereafter. *fueris*, I wiſh thou
be hereafter. *fuerit*, I wiſh he be hereafter.

Fuerimus, I wiſh we be hereafter. *ritis*, I wiſh ye
be hereafter. *rint*, I wiſh they be hereafter.

POTENTIALIS.

Præf. *Sim*, I may, or can be. Imp. *effem*, I might,
or ſhould bee. Perf. *fuerim*, I might haue beene.

Pluſquam. *fuiſſem*, I might had beene. Fut. *fue-
ro*, I may perchance bee heere-atter.

SVBIVNCTIVVS. CVM.

præf. *Sim*, ſeeing I am. imp. *effem*, when I was.
perf. *fuerim*, ſeeing I haue bene. pluſq. *fuiſſem*, whē
I had bene. fut. *fue-ro*, when I ſhall haue bene.

INFINITIVVS.

præf. et præf. imperf. *eſſe*, to bee.

perf. et pluſq. perf. *fuiſſe*, to haue or had bene.

futor. fore, to bee heere-atter.

Conjugationis primæ, Vox Paſſiva.

Amor, *amaris* vel *amare*, *amatus ſum* vel
fui, *amatu*, *amari*.

INDICATIVVS.

Præf. *Amor*, I am loved. *amaris*, vel *amare*, thou art
loved. *amatur*, he is loved. *Amamur*, we are loved.
amamini, ye are loved. *amantur*, they are loved.

IMPERF

Imp. *amabar*, I was loved. *baris*, vel *bare*, thou wast loved. *batur*, he was loved. plur. *amabamur*, we were loved. *bamini*, ye were loved. *bantur*, they were, etc. perf. *amatus sum*, vel *fui*, I haue bene loved. *tus es*, vel *fuiſti*, thou haſt bene loved. *tus eſt*, vel *fuit*, he hath bene loved. pl. *amati ſum*?, vel *faim*?, we haue bene loved. *ti eſtis*, vel *faſtiſtis*, ye haue bene loved. *ti ſunt fuerunt*, vel *fuere*, they haue bene loved.

pluſq. *amatus eram*, vel *fuera*, I had bene loved. *tus eras*, vel *fueraſ*, thou haſt bene loved. *tus erat*, vel *fuera*, he had bene, etc. plur. *amati eram*?, vel *fuera*mus, we had bene loved. *ti eratis* vel *fuera*tis, ye had bene loved. *ti erant*, vel *fuera*nt, they had bene, etc. fut. *Amabor*, I ſhal or wil be loved. *beris*, vel *bere*, thou ſhalt be loved. *bitur*, he ſhal be loved. plur. *amabimur*, we ſhall be loved. *bimini*, ye ſhall be loved. *bantur*, they ſhall be loved.

Sing. IMPERATIVVS.

præſ. *Amare*, be thou loved. *ametur*, let him be loved. plur. *amemur*, let vs be loved. *amamini*, be ye loved. *amentur*, let them be loved.

Alt. vox. *amator tu*, be thou loved. *amator ille*, let him be loved. plur. *amemur*, let vs be loved. *amamini*, be ye loved. *amantor*, let them be loved.

Sing. OPTATIVVS. VTINAM.

præſ. *amer*, I wiſh I be loved. *eris*, vel *ere*, I wiſh thou be loved. *etur*, I wiſh he be, etc. plur. *amemur*, I wiſh we be loved. *emini*, I wiſh yee be loved. *entur*, I wiſh they be loved.

imp. *Amarer*, I wiſh I were loved. *reris*, vel *rere*, I wiſh thou were loved. *retur*, I wiſh he were, etc.

plur. *amaremur*, I wiſh wee were loved. *remini*, I wiſh ye were loved. *rentur*, I wiſh they, &c. perf. *Amatus ſim*, vel *fuero*, I wiſh I haue bene loved. *tus ſis*, vel *fuero*, I wiſh thou haſt bene, etc. *tus ſit*, vel *fuero*, I wiſh he, etc. plur. *amati ſimus*, vel *fuero*rim?, I wiſh we haue bene loved. *ti ſitis*, vel *fuero*ritis, I wiſh ye, etc. *ti ſint*, vel *fuero*rint, I wiſh they, etc. pluſq. *Amatus eſſem*, vel *fuero*ſſe, I wiſh I had bene loved. *tus eſſes*, vel *fuero*ſſes, I wiſh thou, etc. *tus eſſet*, vel *fuero*ſſet, I wiſh he, etc. plur. *amati eſſem*?, vel *fuero*ſſem?, I wiſh we had bene loved. *ti eſſetis*, vel *fuero*ſſetis, I wiſh ye, etc. *ti eſſet*, vel *fuero*ſſet, I wiſh they, etc. fut. *Amatus ero*, vel *fuero*, I wiſh I be loved hereafter. *tus eris*, vel *fuero*, I wiſh thou be loved, etc. *tus erit*, vel *fuero*, I wiſh he, etc. plur. *amati erim*?, vel *fuero*rim?, I wiſh we be loved hereafter. *ti eritis*, vel *fuero*ritis, I wiſh ye be, etc. *ti erunt*, vel *fuero*rint, I wiſh they, etc.

POTENTIALIS.

Præſ. *Amer*, I may or can be loved.

imp. *amarer*, I might or ſhould be loved.

perf. *amatus ſim*, vel *fuero*, I might haue bene loved.

pluſq. *amat*?, eſſe, vel *fuero*ſſe, I might had bene loved.

fut. *amatus ero*, vel *fuero*, I may be loved hereafter.

SUBIUNCTIVVS. CUM.

Præſ. *Amer*, ſeeing I am loved.

imp. *amarer*, when I was loved.

perf. *amatus ſim*, vel *fuero*, ſeeing I haue bene loved.

pluſq. *amat*?, eſſem, vel *fuero*ſſe, whē I had bene loved.

fut. *amatus ero*, vel *fuero*, whē I ſhal haue bene loved.

INFINIT

præs. et imp. *me amari*, me to be loved, etc. pl. *nos amari*, vs to be, etc. perf. et plusq. *me amatū esse*, vel *fuisse*, me to haue or had bene loved. Plur. *Nos amatos esse*, vel *fuisse*, vs to haue, or had bene loved, etc. Fut. primū. *me amatū iri*, me to be loved hereafter.

plur. *nos amatum iri*, vs to be loved hereafter.

Fut. secundū *me amādū esse*, me to be loved hereafter.

plur. *nos amandos esse*, vs to be loved hereafter.

Supinum posterius. *Amatu*, to be loved.

Participia. *Amatus*, loved.

Amandus, he that is to be loved.

In the following Table, the first Tyme giveth origine to the rest.

1. *Amo*, *amem*.

2. *Amas*, *amabā*, *amavi*, *amabo*, *ama*, *amato*, *amarē*, *amare*.

3. *Amavi*, *amaverā*, *amaverim*, *amavissē*, *amavero*, *amavis-*

4. *Amant*, *amanto*. (se, *amatum*.)

5. *Amabam*, *amans*.

6. *Amans*, *amandi*, *amando*, *amandum*.

7. *Amandi*, *amandus*.

8. *Amatū*, *amatur*⁹; as also *amatu*, wherof *amat*⁹ is formed.

9. The Tymes and Persons of the Passiue Voyce, may be easily formed from the same Tymes and Persons of the Actiue, by adding, or changing of Letters; as, *amo*, ad *r*, so will bee *amor*: *amas*, change *s* in *ris*, or *re*; so will be *amaris*, vel *amarē*, &c.

10. There are certayne Tymes circumscribed by the Participles *amatus*, *amaturus*, *amandus*; and the Tymes of the Verbe *Sum*; as may be seene in the Example of the First Conjugation, alreadie set downe.

According to *Amo*, and *Amor*, ye may conjugate *Lau-*
do, I prayse; *Laudor*, I am prayed: *Probo*, I allow; *Pro-*
bor, I am allowed.

Secundæ Conjugationis, Vox Activa.

Doceo, *doces*, *docui*, *doctum*, *docere*.

The Marke of the Second Conjugation, is (e) long, before *re* or *ri*, in the Infinitive; as, *Docere*, *docet*.

INDICATIVVS.

Præs. *Doceo*, I teach: *ces*, *cet*. *Docemus*, *cetis*, *cent*.

imp. *Docebā*, I was teaching: *bas*, *bat*. *Bam*⁹, *batis*, *bant*.

perf. *docui*, I haue taught: *isti*, *it*. *uim*⁹, *uistis*, *uerūt* vel *uerē*.

plusq. *docueram*, I had taught: *ras*, *rat*. *ram*⁹, *ratis*, *rant*.

fut. *Docebo*, I shall teach: *bis*, *bit*. *bimus*, *bitis*, *bunt*.

IMPERATIVVS.

Præs. *Doce*, teach thou: *eat*, *eamus*. etc. *eant*.

Alt. vox. *Doceto tu*, teach thou: to *ille*. *eamus*, *etote*, *entō*.

OPTATIVVS. Vtinam.

præs. *Doceam*, I wish I teach: *eas*, *eat*. *eamus*, *eatis*, *eant*.

imp. *Docerem*, I wish I were teaching: *res*, *ret*. *Doceremus*, *retis*, *rent*.

perf. *Docuerim*, I wish I haue taught: *ris*, *rit*. *Docuerimus*, *ritis*, *rint*.

plusq. *docuissē*, I wish I had taught: *ses*, *set*. *sem*⁹, *setis*, *sent*.

fut. *docuero*, I wish I teach hereafter: *ris*, *rit*. *rimus*, *ritis*.

POTENTIALIS.

præs. *Doceam*, I may or can teach. imp. *docerē*, I might or should teach. perf. *docuerim*, I might haue taught. plusq. *docuissē*, I might had taught. fut. *docuero*, I may teach heere-after.

SVBIVNCTIVVS. CVM.

præs. *Doceam*, seeing I teach. imp. *docerem*, when I was teaching. perf. *docuerim*, seeing I haue taught. plusq. *docuissē*, when I had taught. fut. *docuero*, when I shall haue taught.

INFINITIVVS.

præs. & imp. *docere*, to teach.

perf.

per. et plusq. *Docuisse*, to haue or had taught.
 fut. *Docturus*, vel *docturum esse*, to teach here-after.
 Gerundia. *Docendi*, of teaching. *Docendo*, in, or by
 teaching. *Docendum*, to teach.
 Supinum prius. *Doctum*, to teach.
 Participia. *Docens*, teaching. *Docturus*, he that is
 to teach, or about to teach.

Conjugationis secundæ, Vox Passiva.

Doceor, doceris, vel docere: doctus sum, vel fui, doctus, doceri.
 Præs. Indicativus.

Doceor, I am taught, *eris, vel ere, etur: emur, emini, entur.*
 imp. *Docebar*, I was taught, *baris, vel bare, batur: ba-*
mur, bamini, bantur.

perf. *Doctus sum, vel fui*, I haue bene taught; *es, vel*
fuisti; est, vel fuit: docti sumus, vel fuimus; estis, vel
fuistis; sunt fuerunt: vel fuere.

plusq. *Doctus eram, vel fueram*, I had bene taught, *eras,*
vel fueras; erat, vel fuerat: docti eramus, vel fuera-
mus; eratis, vel fueratis; erant, vel fuerant.

fut. *Docebor*, I shall bee taught, *beris, vel bere, bitur:*
bimur, bimini, buntur.

Præs. Imperativus.
Docere, bee thou taught, *eatur: eamur, emini, eantur.*

Alt. Vox. *Docetur tu, tor ille: eamur, emini, entor.*
 Optativus. *Vtinam.*

præs. *Docear*, I wish I bee taught, *earis, vel eare,*
eatur: eamur, eamini, eantur.

imp. *Docerer*, I wish I were taught, *reris, vel re-*
re, retur: remur, remini, rentur.

perf. *Doctus sim, vel fuerim*, I wish I haue bene taught,
sis, vel fueris, sit, vel fuerit: docti simus, vel fueri-

mus, sitis, vel fueritis, sint, vel fuerint:
 plusq. *Doctus essem, vel fuisset*, I wish I had bene
 taught, *esses, vel fuisses, esset, vel fuisset: docti essemus,*
vel fuissetis, essetis, vel fuissetis, essent, vel fuissent.
 fut. *Doctus ero, vel fuero*, I wish I be taught here-
 after, *eris, vel fueris, erit, vel fuerit: docti erimus, vel*
fuerimus, eritis, vel fueritis, erunt, vel fuerint.

Potentialis.

Præs. *Docear*, I may or can be taught.
 imp. *docerer*, I might or should be taught.
 perf. *doctus sim, vel fuerim*, I might haue bene taught.
 plusq. *doctus essem, vel fuisset*, I might had bene taught
 fut. *doctus ero, vel fuero*, I may be taught hereafter.

Subjunctivus. Cum.

præs. *Docear*, seeing I am taught.
 imp. *docerer*, when I was taught.
 perf. *doctus sim, vel fuerim*, seeing I haue bene taught.
 plusq. *doctus essem, vel fuisset*, when I had bene taught.
 fut. *doctus ero, vel fuero*, when I shal haue bene taught.

Infinitivus.

præs. & imperf. *doceri*, to bee taught.
 perf. & plusq. *doctus, vel doctum esse*, to haue,
 or had beene taught.
 fut. 1. *doctum iri*, to bee taught heere-after.
 fut. 2. *docendus, vel docendum esse*, to bee taught
 heere-after.

Supin. posterius. *doctum*, to bee taught.

Participia. *doctus*, he that is taught already. *docen-*
dus, he that is to be taught, or about to be taught.

According to *Doceo*, and *Doceor*, ye may conjugate *Te-*
neo, I holde; *Teneor*, I am holden: *Misceo*, I mixe; *Mis-*
ceor, I am mixed.

CONIVG

Conjugationis tertiæ, Vox Activa.

Lego, legis, legi, lectum, legere: to reade.

THe Note of the Third Conjugation, is (e) short, before *re*, in the Present of the Infinitive Active; as *Legere*: and (e) short, before *ris* or *re*, in the Present of the Indicative Passive; as, *Legor, Legeris, vel Legere*.

Indicativus.

Præs. *Lego, gis, git: Legimus, gitis, gunt.*

Imp. *Legebam, bas, bat: bamus, batis, bant.*

Perf. *Legi, isti, it: imus, istis, erunt, vel ere.*

Plusq. *Legeram, ras, rat: ramus, ratis, rant.*

Fut. *Legam, ges, get: Legemus, getis, gent.*

Imperativus.

Præsens. *Lege, at: amur, ite, ant.*

Alt. vox. *Legito tu, to ille: amur, itote, unto.*

Optat. Potent. Subjunct.

Præs. *Legam, gas, gat: Legamus, gatis, gant.*

Imp. *Legerem, res, ret: legeremus, retis, rent.*

Perf. *Legerim, ris, rit: rimus, ritis, rint.*

Plusq. *Legissem, ses, set: semus, setis, sent.*

Futur. *Legero, ris, rit: rimus, ritis, rint.*

Infinitivus.

præs. & imp. *legere.* perf. & plusq. *legisse.*

futur. *lecturus, vel lecturum esse.*

Gerundia. *legendi, legendo, legendum.*

Supinum prius. *lectum.*

participia. *legens, lecturus.*

Conjugationis tertiæ, Vox Passiva.

Legor, legeris, vel legere, lectus sum vel fui, lectu, legi.

Indicativus.

Præs. *Legor, eris, vel ere, itur: imur, imini, untur.*

imp. *Legebar, baris vel bare, batur: bamur, bamini, bantur.*

perf. *Lectus sum vel fui, &c. lecti sumus, vel fuimus, &c.*

To Grammar.

33

plusq. *Lectus erā vel fuerā, etc. lecti eramus, vel fueram⁹, etc.*
futur. *Legar, eris, vel ere, etur: emur, emini, entur.*

Imperativus.

Præs. *Legere, atur: amur, imini, antur.*

Alt. vox. *Legitor tu, tor ille: amur, iminor, untor.*

Opt. Potent. & Subjunct.

Præs. *Legar, aris, vel are, atur: amur, amini, antur.*

imp. *Legerer, reris, vel rere, retur: remur, remini, rentur.*

perf. *lectus sim, vel fuerim, etc. lecti simus, vel fuerimus,*

plusq. *lectus essem, vel fuisset, etc. lecti essemus, vel fuisset⁹,*

fut. *Lectus ero, vel fuero, etc. lecti erimus, vel fuerimus,*

Infinitivus.

Præs. & Præt. Imperf. *Legi.*

Perf. & Plusq. *Lectus, vel lectum esse, vel fuisse.*

Futurum 1. *Lectum iri.*

Futur. 2. *Legendus, vel legendum esse.*

Supinum posterius. *Lecta.*

Participia. *Lectus, legendus.*

According to *Lego* and *Legor*, yee may conjugate
Pasco, I feede; *Pascor*, I am fed: *Scribo*, I write; *Scribor*, I
am written.

But *Capio*, and such lyke, are thus to bee conjugated:
Capio, capiebam, cepi, ceperam, capiam: cape, capio: ca-
piam, caperem, ceperim, cepissem, cepero: capere, cepis-
se, capturus, vel capturum esse: Capiendi, do, dum,
capiens, captam, capturus: where the Imperfect Ca-
piebam, is formed from Capio, by changing o in e
and adding bam.

Conjugationis quartæ, Vox Activa.

Audio, audis, audiui, auditam, audire, to heare.

THe Note of the fourth Conjugation, is (i) long, be-
fore

fore *re orri*, in the Infinitive; as, *Audire*, *audiri*.

Indicativus.

Præs. *Audio*, *is*, *it*: *imus*, *itis*, *iant*.

Imp. *Audiebam*, *ebas*, *bat*: *bamus*, *batis*, *bant*.

Perf. *Audivi*, *isti*, *it*: *imus*, *istis*, *erunt*, *vel ere*.

Plusq. *Audiveram*, *ras*, *rat*: *ramus*, *ratis*, *rant*.

Futur. *Audiam*, *es*, *et*: *emus*, *etis*, *ent*.

Imperativus.

Præsens. *Audi*, *iat*: *iamus*, *ite*, *iant*.

Alt. vox. *Audito tu*, *to ille*: *iamus*, *itote*, *iunto*.

Optat. Potent. & Subjunct.

Præs. *Audiam*, *as*, *at*: *amus*, *atis*, *ant*.

Imperf. *Audirem*, *res*, *ret*: *remus*, *retis*, *rent*.

Perfect. *Audiverim*, *ris*, *rit*: *rimus*, *ritis*, *rint*.

Plusq. *Audivissem*, *ses*, *set*: *semus*, *setis*, *sento*.

Futur. *Audivero*, *ris*, *rit*: *rimus*, *ritis*, *rint*.

Infinitivus.

Præs. & præ. imp. *Audire*. Perf. & plusq. *Audivisse*.

Futurum. *Auditurus*, *vel auditurum esse*.

Gerundia. *Audiendi*, *audiendo*, *audiendum*.

Supinum prius. *Auditam*.

Participia. *Audiens*, *auditurus*.

Conjugationis quartæ, Vox Passiva.

Audior, *iris*, *vel ire*, *auditus sum*, *vel fui*, *auditu*, *audiri*.

Indicativus.

Præs. *Audior*, *iris*, *vel ire*, *itur*: *imur*, *imini*, *iuntur*.

imp. *Audiebar*, *baris*, *vel bare*, *batur*: *bamur*, *bamini*, *bantur*.

perf. *Auditus sum*, *vel fui*, etc. *auditi sumus*, *vel fuimus*, etc.

plusq. *Auditus eram*, *vel facram*, &c. *Auditi eramus*, *vel fueramus*, &c.

Fut. *Audiar*, *eris*, *vel ere*, *etur*: *emur*, *emini*, *entur*.

IMPER

IMPERATIVVS.

præsens. *Audire*, *iatur*: *iamur*, *imini*, *iantur*.

alt. vox. *Auditor tu*, *tor ille*: *iamur*, *imino*, *iantor*.

Optat. Potent. & Subjunct.

præs. *Audiar*, *aris*, *vel are*, *atur*: *amur*, *amini*, *antur*.

imp. *Audirer*, *veris*, *vel vere*, *retur*: *remur*, *remini*, *rentur*.

perf. *Auditus sim*, *vel fuerim*, &c. *Auditi simus*, *vel fuerimus*, &c.

plusq. *Auditus essem*, *vel fuisset*, &c. *Auditi essemus*, *vel fuissetus*, &c.

fut. *Audit⁹ ero*, *vel fuero*, etc. *Auditi erimus*, *vel fuerim⁹*, etc.

Infinitivus.

Præs. & Imperf. *Audiri*.

perf. & plusq. *Auditus*, *vel auditam esse*, *vel fuisse*.

Futurum 1. *Auditam iri*.

Futur. 2. *Audiendus*, *vel audiendum esse*.

Supinum posterius. *Audita*.

participia. *Auditus*, *audiendus*.

According to *Audio*, and *Audior*, yee may conjugate
Impedio, I hinder; *Impedior*, I am hindered: *Finitio*, I
ende; *Finitior*, I am ended.

OF IRREGULAR VERBS, *EO*, *VOLO*, &c.*EO*. Indicativus.

Præsens. *Eo*, *is*, *it*: *imus*, *itis*, *eunt*.

Imperf. *Ibam*, *bas*, *bat*: *bamus*, *batis*, *bant*.

perfect. *Ivi*, *visti*, *vit*: *ivimus*, *vistis*, *verunt*, *vel vere*.

plusquā. *Iveram*, *ras*, *rat*: *ramus*, *ratis*, *rant*.

Futurū. *Ibo*, *bis*, *bit*: *bimus*, *bitis*, *bunt*.

Imperativus.

Præsens. *I*, *eat*: *eamus*, *ite*, *eant*.

Alt. vox. *Ito tu*, *ito ille*: *eamus*, *itote*, *eunto*.

Optat. Potent. Subjunct.

Præsens. *Eam*, *eat*, *eat*: *Eamus*, *eat*, *eant*.

Imperf. Irem, res, ret : Iremus, retis, rent.
 Perfect. Iverim, ris, rit : Iverimus, ritis, rint.
 Plusqu. Ivisssem, ses, set : Ivisssemus, setis, sent.
 Futur. Ivero, ris, rit : Iverimus, ritis, rint.
 Infinitivus.

præs. & imp. Ire. perf. & plusq. Ivisse.

Futurum. Iturus, vel iturum esse.

Gerundia. Eandi, eundo, eundum.

Supinum. Itum.

Participia. Iens, iturus.

Q V E O similiter conjugatur.

V O L O .

præs. Volo, vis, vult : Volumus, vultis, volant.

imp. Volebam, bas, bat : Volebamus, batis, bant.

perf. Volui, voluisti, id : Voluimus, istis, erunt, vel ere.

plusq. Volueram, ras, rat : Volueramus, ratis, rant.

Fut. Volam, les, let : Volemus, letis, lent.

Deest huic verbo modus Imperativus.

OPTAT. POTENT. SVBIVNCT

præsens. Velim, lis, lit : Velimus, litis, lint.

imperf. Vellem, les, let : Vellemus, letis, lent.

perfect. Voluerim, ris, rit : Voluerimus, ritis, rint.

plusq. Voluisssem, ses, set : Voluisssemus, setis, sent.

Futur. Voluero, ris, rit : Voluerimus, ritis, rint.

Infinitivus.

præs. & præ. imp. Velle.

perfect. & plusquã. Voluisse.

Futurum deest.

participium. Volens.

N O L O . Indicativus.

præs. Nolo, non vis, non vult : Nolumus, non vultis, nolum.

imp. Nolebam, bas, bat : Nolebamus, batis, bant.

perfect. Nolui, isti, it : Noluimus, istis, erunt, vel ere.

plusq. Nolueram, ras, rat : Nolueramus, ratis, rant.

Futur. Nolum, les, let : Nolemus, letis, lent.

Imperativus.

præsens. Noli, nolite.

Alt. vox. Nolito, nolitote.

Optat. Potent. & Subjunct.

præsens. Nolim, lis, lit : Noltmus, litis, lint.

imperf. Nollem, les, let : Nollemus, letis, lent.

perfect. Noluerim, ris, rit : Noluerimus, ritis, rint.

plusq. Noluissem, ses, set : Noluissemus, setis, sent.

Futur. Noluo, ris, rit : Noluerimus, ritis, rint.

Infinitivus.

præs. et præ. imp. Nolle.

perf. et plusquam. Noluisse.

Futurum deest.

participium. Nolens.

F E R O . Indicativus.

Præs. Fero, fers, fert : Ferimus, fertis, ferunt.

Imp. Ferebam, bas, bat : Ferebamus, batis, bant.

perf. Tuli, isti, it : Tulimus, istis, erant, vel ere.

plusq. Tuleram, ras, rat : Tuleramus, ratis, rant.

Futur. Feram, res, ret : Feremus, retis, rent.

Imperativus.

Præsens. Fer, ferat : Feramus, ferte, ferant.

Alt. vox. Fertote tu, to ille : Feramus, fertote, feruntote.

Optat. Potent. & Subjunct.

præsens. Feram, ras, rat : Feramus, ratis, rant.

imperf. Ferrem, res, ret : Ferremus, retis, rent.

perfect. Tulerim, ris, rit : Tulerimus, ritis, rint.

plusq. Tulissem, ses, set : Tulissemus, setis, sent.

Futur. Tulero, ris, rit : Tulerimus, ritis, rint.

Præs. & præter. imperf. Ferre.

perfect. & plusq. Tulisse.

Futur. Laturus, vel laturum esse.

Gerundia. Ferendi, ferendo, ferendum.

Supinum prius. Latum.

participia. Ferens, laturus.

Indicativus.

præsens. Feror, ferris, vel ferre, fertur: ferimur, ferimini, feruntur.

imp. Ferebar, baris, vel bare, batur: bamur, bamini, bantur.

perf. Latus sum, vel fui, etc. Lati sumus, vel fuimus, etc.

plusq. Lat⁹ erā, vel fuerā, etc. Lati eramus, vel fueram⁹, etc.

Fut. Ferar, veris, vel rere, retur: remur, remini, rentur.

Imperativus.

præsens. Ferre, feratur: amur, imini, antur.

Alt. vox. Fertor tu, fertor ille: amur, iminor, untor.

Optat. Potent. & Subjunct.

præs. Ferar, raris, vel rare, ratur: ramur, ramini, rantur.

imp. Ferrer, reris, vel rere, retur: remur, remini, rentur.

perf. Lat⁹ sim, vel fuerim, etc. Lati simus, vel fuerim⁹, etc.

plusq. Latus essem, vel fuisset, etc. Lati essemus, vel fuisset, etc.

fut. Latus ero, vel fuero, etc. Lati erimus, vel fuerimus, etc.

Infinitivus.

præsens, & præter. imperf. Ferri.

perf. & plusq. Latus, vel latum esse, vel fuisse.

Futurum 1. Latum iri.

Futur. 2. Ferendus, vel ferendum esse.

Supinum posterius. Latu.

participia. Latus, ferendus.

FIO. Indicativus.

præs. Fio, fis, fit: Fimus, fitis, fiunt.

imp.

Imp. Fiebam, bas, bat: bamus, batis, bant.

perf. Factus sum, vel fui, etc. facti sumus, vel fuimus, etc.

plusq. Factus eram, vel fueram, &c. facti eramus, vel fueramus, &c.

Futur. Fiam, Fies, Fiet: Fiemus, Fietis, Fient.

Imperativus.

præsens. Fiat: Fiamus, Fite, Fiant.

Alt. Vox. Fito tu, fito ille: Fiamus, fitote, fiunto.

Optat. Potent. & Subjunct.

præs. Fiam, fias, fiat: Fiamus, fiatis, fiant.

Imp. Fierem, res, ret: remus, retis, rent.

perf. Factus sim, vel fuerim, &c. facti simus, vel fuerimus, &c.

plusq. Factus essem, vel fuisset, &c. facti essemus, vel fuisset, &c.

fut. Factus ero, vel fuero, etc. facti erimus, vel fuerimus, etc.

Infinitivus.

Præs. & præter. imperf. Fieri.

perf. et plusq. Factus, vel factum esse, vel fuisse.

Futurum 1. Factum iri.

Futur. 2. Faciendus, vel faciendum esse.

Supinum. Factu.

participia. Factus, Faciendus.

POSSVM. Indicativus.

Præs. Possum, potes, potest: Possumus, potestis, possunt.

Imper. Poteram, ras, rat: Poteramus, ratis, rant.

perfec. Potui, isti, it: Potuimus, istis, erunt, vel ere.

plusq. Potueram, ras, rat: Potueramus, ratis, rant.

Futur. Potero, vis, rit: Poterimus, ritis, rant.

IMPERATIVO CARET.

Optat. Potent. & Subjunct.

Præsens. Possim, sis, sit: Possimus, sitis, sint.

Imperf. Possem, ses, set: semus, setis, sent.
 perf. Potuerim, ris, rit: rimus, ritis, rint.
 plusq. Potuissim, ses, set: semus, setis, sent.
 futur. Potuero, ris, rit: rimus, ritis, rint.

Infinitivus.

præs. et. præ. imp. Posse.

Cæteris caret.

perf. et plusq. potuisse.

POTENS, is not a Participle, but a Nowre.

De speciebus Verbi.

1. VERBUM ratione personæ dividitur in Personale & Impersonale. Personale est quod per tres distinctas personas conjugatur; ut, Amo, amas, amat. Impersonale est, quod tertiam personam singularem solam admittit: ut, Pœnitet, pœnitebat, pœnituit, pœnituerat, pœnitebit, pœniteat, pœniteret, pœnituerit, pœnituisset, pœnituerit, pœnitere, pœnituisse. Sic Tædet, miseret, &c.

OBSERVATIO. Impersonalia tamen admittant variationem personarum quoad significationem, additis pronominibus: ut, Pœnitet me peccati, I repent me of my sinne. Pœnitet te, illum, nos, vos, illos.

2. Verbū ratione significationis dividitur in Activum, Passivum, & Neutrum. Activum est quod significat agere; ut, Verbero. Passivum est quod significat pati; ut, Verberor. Neutrum est quod neque significat agere, neque pati; ut, Otior, sum.

3. Verbum ratione significationis & terminationis dividitur in Activum, Passivum, Neutrum, & Deponens. Activum est quod definit in o, & Passivam formam admittere potest: ut, Amo, amor. Passivum est quod definit in or, & activum habet in o, à quo formatur addito r: ut, Amor, ab amo. Neutrum est quod

quod in o definit, & Passivam formam admittere non potest: ut, Curro, ambulo. Neutrum etiam est sum, cum compositis; ut, Adsum, Obsum.

OBS. 1. Verba activa significant actionem transeuntem: ut, Amo D E V M. At verò Neutra quadruplicia sunt ratione significationis: vel enim nec actionem significant, nec passionem: ut, Sum, quiesco. Vel significant passionem: ut, Ægroto, Vapulo. Vel significant actionem intransitivam: ut, Curro, ambulo. Vel denique actionem significant transitivam: id est, quæ in externum aliquod patiens transit: ut, Noceo, faveo. Atque hæc si significationem spectes verè activa sunt. Sed ex usu Linguae Latine Neutra sunt, quia eorum Passiva personalia nusquam occurrunt. Nec malè Neutro-Activa dici possent.

OBS. 2. Pluræq; Neutra habent Passiva Impersonalia: ut, Statur, Curritur, &c. Cujusmodi passiva ab activis etiam videas, ut, Quid agitur? Legitur.

Deponens est, quod in or finitum, Activam formam admittere non potest. Estque vel Activæ significationis: ut, Loquor veritatem: vel Neutralis, ut, Otior.

De Modis.

Indicativo utimur cum aliquid affirmamus, negamus, interrogamus, & narramus: ut, Virtus laudata crevit. Quem quæris?

Imperativo utimur, cum imperamus, suademus, permitimus; ut, Abstine manum: Vive memor Lethi: Ab quo Voles. Sapè etiam inter precandum; ut, Miserere mei D E V S.

Optativo utimur, cum optamus rem aliquam fieri. Habetque sibi annexum adverbium optandi expressum

vel subauditum; ut, *O mihi prateritos referat si Iupiter annos.*

Obs. 1. Quidam ita statuunt tempora Optativi. Præfens, *Vtinam habereim Virgilium.* Perfectum, & plusquam perf. *Vtinam habuisssem.* Futurum, *Vtinam habeam.* Nos vulgarem conjugandi rationem secuti sumus; ne trium modorum dissimilitudo tyrones remoretur.

Obs. 2. Horum trium modorum futurum, aliquando significationem habet mistam ex præterito & futuro: unde præteritum Exactum seu Perfectum appellatur; ut, *Scribam, I shall wryte: Cum scripsero, When I shall haue written.* HORAT. *Dixeris egregiè, notum si callida Verbum Reddiderit junctura novam. Dixeris egregiè, Thou shalt haue spoken excellentlie.*

Subjunctivus est, qui nunquam absolvit sententiam sine dependentiâ ab alio verbo: ut, *Cum fueris felix, multos numerabis amicos.*

Potentialis est modus quem resolvimus per *Possum, Debeo, aut Volo:* ut, *Quis rem tam veterem, pro certa affirmet: id est, Affirmare debeat, possit, aut velit.*

Obs. Licet per potentialem, & alios interdum modos affirmemus, negemus, &c. In hoc tamen Indicativus ab iis differt, quod simpliciter affirmet aut neget, id est, sine mandato; ut, *Imperativus:* sine voto; ut, *Optativus:* sine adsignificatione facultatis, voluntatis, aut officii; ut, *Potentialis:* & ut plurimum sine conjunctione; ut, *Subjunctivus.*

Infinitivus ita dicitur, quia Numeros & Personas non distinguit variis terminationibus, contra quàm fit in quinque prioribus modis, qui ideo finiti dicuntur: ut, *Cupio, cupio, Cupimus legere.*

Obs. Hæc circuitio, *Amatum ire,* potius præsentis est temporis, quàm futuri, teste VALLA: nec locum habet nisi cum eâ uti licet in Indicativo, quia enim dicere licet, *Eo perditum:* ideo & *Me perditum ire* dicimus. At quia

quia non dicimus, *Eo intellectum:* ideo nec dicimus, *Intellectum ire.* Rectè tamen passivè, *Conseo cum locum vix intellectum iri:* quod habet significationem futuri.

De Tempore.

Si de re præsentis loquar, utendum est verbo præsentis temporis; ut, *Iam lego Virgilium:* si de re futura, adhibendum verbum futuri temporis; ut, *Cras legam Ciceronem:* si de re præterita utendum verbo præteriti temporis, at cum differentia.

Triplex enim est præteritum: Imperfectum, Perfectum, & Plusquam perfectum.

Imperfectum duo significat: 1. Quod res incepta sit: 2. Quod quanquam incepta, nondum tamen perfecta: ut, *Cum ad me venit Tabellarius, scribebam has literas:* id est, *cæperam quidem has literas scribere; sed nondum absolveram.*

Præteritum perfectum, est quod significat rem omninè perfectam, & absolutam: ut, *Iam absolvi pensum meum.*

Præteritum plusquam perfectum, est quod significat rem quidem perfectam; sed cum dependentiâ ab alio verbo quod vel imperfecti, vel perfecti sit temporis: ut, *Cum venit ad me Tabellarius, jam literas meas absolveram* vel, *Cum veniebat ad me Tabellarius.* Vbi plusquam perfectum significat actionem, quæ antecessit, vel imperfecti, vel perfecti temporis actionem: ideo tempus plusquam perfectum dicitur.

De Participii Tempore & Significatione.

Ratione Temporis Participia triplicia sunt, quæ enim desinunt in *ans, vel ens,* præsentis sunt temporis; ut, *Amans, docens:* id est, *qui jam amat, qui jam docet.*

Quæ desinunt in *tus, sus, xus, & uis,* præteriti temporis sunt; ut, *Ejus Pater est mortuus:* id est, *Diem suum obiit.* Talia sunt etiam *Nexus, visus, auditus.*

Quæ

Quæ desinunt in *rus* & *dus*, Futuri sunt Temporis; ut, *ceptor docturus est nos Virgilium*: id est, docebit: *Cras arrandus est Virgilius*: id est, enarrabitur.

Ab Activo cadunt hæc Participia; *Docens, docturus*: et Activæ sunt significationis, ut patet ex resolutione, *Amo discipulos amantes studia*: id est, qui amant.

A Passivo cadunt hæc et similia Participia; *Doctus, doctus*: et Passivæ significationis sunt: ut, *Cras repetenda lectio*: id est, repetetur.

A Neutro cadunt hæc Participia; *Ambulans, ambulans*: et Neutralis sunt significationis. Imitantur enim significationem Verborum Neutrorum unde deducuntur.

A Deponentibus cadunt hujusmodi Participia; *Loquens, loquutus, loquuturus*: quæ Activæ sunt significationis, quia cadunt à Verbo Deponente Activæ significationis: at *Philosophans, Philosophatus, Philosophaturus*, Neutralis significationis sunt, quia cadunt à Verbo Deponente Neutralis significationis.

Obs. 1. A quibusdā Deponentibus formantur Participia Passivæ significationis, quia plerāq̃ olim Deponētia erant, & Activæ & Passivæ significationis. Hinc à *Testor, testatus*, Passivè; à *Sequor, sequendus*. OVID. *Nota tua est pietas, testataq̃ tempus in omne*. Idem, *Non tibi sic, dices, phylli, sequendus eram*.

Obs. 2. Quod attinet ad verba in *or*, quæ vulgo Communia vocantur, quasi & activam & passivam significationem communem habeant, nunquam pene illa Passivæ significationē induunt extra Participia in *rus* & *dus*: quorum illa modo Activæ significationis sunt, modo Passivæ, ut à *Veneror, veneratus*; hæc vero semper Passivæ, ut *Veneratus*. At *Venerans* & *Veneraturus*, & similia, semper Activæ significationis sunt. De eiusmodi verbis extant hi Versus; *Hæc & plura leges communia largior, hortor,*

Osculor, experior, stipulor, moror, hospitor, atque
Criminor

Criminor, amplector, veneror, cum dignor, adulo
Obliviscor, eris, interpretor, addito solor.

DE GERUNDIIS.

Gerundiorum quatuor sunt Casus: Nominativus & Accusativus in *dum*, ut *Amandum*: Genitivus in *di*, ut *Amandi*: Ablativus in *do*, ut *Amando*: est & Dativus in *do*, sed is rarissimè invenitur.

Gerundia interdum Passivè capiuntur, sed rarò. VIRGIL. *Vritq̃, videndo fœmina*; id est, *dum videtur*. QUINTILIAN. *Memoria excolendo augetur*; id est, *dum excolitur*.

De differentiâ partium declinabilium.

Verba ex eo cognoscuntur, quod coniunguntur per Modos, Tempora, & Personas: Pronomina ex enumeratione nota sunt: Participia ex derivatione à Verbis, & adsignificatione Temporis. Reliquæ omnes voces declinabiles, Nomina sunt. Atque hac observatione facilius quàm definitionum subtilitate distinguuntur hæ partes.

De Adverbio.

Adverbium est pars Orationis non flexa quæ adiecto verbo, vel adiectivo sensum eius perficit atq; explicat; ut, *Scite scribit frater tuus: Mulier egregiè impudens*.

Adverbiorum significationes usitatiores sunt hæ. Quædam sunt loci, eaque quadruplicia:

Motus aut quietis in loco; ¹ *Hic, istic, illic, alibi, nusquam, intus, foras, ubicunque, ubiq̃vis, sicubi, superius, inferius, ubiubi, alicubi, inibi, necubi*.

Motus ad locum; ² *Huc, istuc, illuc, aliò, aliquò, siquò, eòdem, quòlibet, quòvis, utroque, neutro, quòcunque*.

Motus è loco; ³ *Hinc, istinc, illinc, inde, alicunde, aliunde, situnde, necunde, indidem, vnde, vndeletet*.

Motus p

totus per locum; ⁺ *Hac, istac, illac, alia, aliqua, &c.*
 Obs. 1. Respondentia ad *ubi?* 2. ad *quo?* to what place?
 ad *unde?* out of what place? 4. ad *qua?* thorow what
 ace? Quæstione facta per *quorsum?* towards what
 ace? his utimur, *Horsum, istorsum, illorsum, dextrorsum, &c.*
 temporis: ¹ *Cras, heri, hodie,* ² *din,* ³ *sæpe, raro, &c.*
 Obs. 1. Respondentia ad *quando?* 2. ad *quomodo?* 3. ad *quoties?*
 numeri: *Semel, bis, ter, quater, centies, millies, &c.*
 Ordinis: *Inde, deinde, deinceps, praterea, &c.*
 Quantitatis: *Multum, parum, satis, nimium, &c.*
 Qualitatis: *Doctè, pulchrè, bene, male, fortiter, &c.*
 Separandi: *Seorsum, separatim, singulatim, &c.*
 Congregandi: *Simul, una, pariter, &c.*
 Subitandi: *Forsan, forsitàn, fortassis, fortè, &c.*
 Vocandi: *O, Heus, Eho.*
 Firmandi: *Profectò, certè, na, ita, quidni?*
 Regandi: *Non, haud, nequaquam, minime, & ne pro nò, &c.*
 Prohibendi: *Ne.*
 Confirmandi: *Certè, sanè, planè, nempe, utique, nimirum, &c.*
 Randi: *Herele, pol, xdepol, mehercules, castor, xcastor, &c.*
 Ligendi: *Potius, satius, potissimum, imò.*
 Portandi: *Eia, agè, agite, agendum, eodum, fodes, sultis, etc.*
 Optandi: *Vtinam, O, ost, si, ut.*
 Demonstrandi: *En, ecce.*
 Comparandi: *Magis, minus, maximè, minimè, tam, etc.*
 Similitudinis: *Ita, itidem, ut, tanquam, quasi, ceu, uti, etc.*
 Ventus: *Fortè, fortuito, casu, fortuna.*
 Tendendi: *Valdè, magnoperè, impensè, impendit, perquã, etc.*
 Remittendi: *Sensim, paulatim, pedetentim, Six, agre.*
 Exclusionis: *Tantum, solum, tantummodò, solummodò, etc.*
 Diversitatis: *Aliter, secus.*
 Concedentis: *Licet, esto, sit ita, sit sanè.*
 Negatæ solitudinis: *Non solum, non tantum, non modò, nedis.*
 Non peractæ: *Ferme, fere, prope, propemodum, sanè nò, etc.*
 Applicandi: *Putà, utpote, utputa.*

Comparantur Adverbia potissimum ab Adjectivis
 nata; ut, *Doctè, doctius, doctissimè*: quin et alia; ut,
Sape, sapius, sapissime: Diu, diutius, diutissime.

De Præpositione.

Præpositiones aliquando in Compositione cernuntur;
 ut, *Accedo, exeo.* Aliàs extra compositionem jungun-
 tur alicui Casui; nempe, vel Accusativo tantum, vel Ab-
 lativo tantum; vel nunc Accusativo, nunc Ablativo.

Præpositiones Accusativum regentes, sunt hæ; *Ad patrè:*
apud Deum: ante januam: adversus, vel aduersum hostes:
qui sunt cis, vel citra Rhenum: circa, vel circum forù: circi-
ter horam decimã, inter fratres: contra inimicos: est bene
erga te affectus: extra terminos: infra tectum: intra pri-
vatos parietes: juxta forum: ob quæstum: later pone
ædes: habitat prope Rhenum: propter virtutem: per
agros: prater morem: post tergum: hoc unum te penes
est: secus fluvium inambulabat: vivere secundum DE I
Legem: supra Cælum: trans montem: ultra Indos:
Oceanum usque: Italiam versus.

Præpositiones ablativum regentes, sunt hæ; *à patrè:*
ab hoste hoc accepi: abs quovis homine beneficium acci-
pere gaudeas; absque causâ mihi irascitur: cum exercitu;
coram testibus; clam patrè; de lana caprina certatur; è fo-
ro rediit; ex ædibus; ego te pro istis dictis et factis ulcif-
car; pra timore; palam omnibus; sine labore; procul du-
bio; mento tenuis. At hic cum genitivo; *Cumarum tenuis,*
Quia dictio recta caret singulari numero; crurum tenuis,
Quia dictio recta significat res geminas. Aliàs tenuis re-
 git ablativum singularem.

Præpositiones utriq; casui inservientes, sunt hæ; *in, sub,*
super, et subter. Inserviunt Accusativo cum junguntur
 Adiectivis, Verbis vel Participiis significantibus motum
 ad locum; ut, *In freta dum fluvii current; hæc sub oculos*
cadunt; super arborem collocare; equo citato subter mu-
 rum advehitur.

Ablativo verò iunguntur, cum adherent Adiectivis, Verbis, vel Participiis quietem aut motum in loco significantibus; ut, *Requiescat in pace: Sub dio iacere: Omnes ferre libet subter testudine casus.*

De Interjectione.

Interjectionibus utimur cum lætitiā, dolorem, metum, aut alium quemlibet affectū subito exprimimus.

Interjectionum significationes sunt varia, quales sunt hæ.

Exultantis: <i>Evax, vah.</i>	Vocantis: <i>Eho, ho.</i>
Dolētis: <i>Heu, hoī, hei, ah.</i>	Deridentis: <i>Hui.</i>
Timentis: <i>Hei, atāt.</i>	Exclamantis: <i>Oh, proh.</i>
Admirantis: <i>Pape.</i>	Imprecantis: <i>Malum, &c.</i>
Vitantis: <i>Apagē.</i>	Ridentis: <i>Ha, ha, ha.</i>
Laudantis: <i>Euge.</i>	Silentium iniungentis: <i>Au, st.</i>

De Coniunctione.

Coniunctio est dictio invariabilis quæ connectit aut dictiones; ut, *Petrus & Iohannes ludunt:* aut clausulas; ut, *An bibes, an abi.*

Coniunctionum significationes sunt varia.

Copulativæ coniunctiones dicuntur, quæ copulant & sensum & verba: ut, *Nōd patria fines & dulcia linquimus arva.* Suntque hæ: *Et, ac, atque, que, etiam, tum, cum, quoque.* Contra vero *nec & neque* utramque rem tollunt: ut, *Nec probus est, nec doctus.*

Disiunctivæ sunt, quæ verba quidem coniungunt, sensum autem disiungunt, *Aut, ve, vel, seu, sive:* ut, *Seu boni fuerint cives, seu mali: eodem loco eos habent tyranni.*

Obs. Copulativæ & disiunctivæ, si quando & in priori & in posteriori clausulā occurrant, adeoque geminentur, suspensivæ dicuntur in priori loco, quia tantisper suspensus & dubius est auditoris animus, dum posterior clausula

clausula adjiciatur; ut, *Tum ornatè loquitur, tum acutè disputat: vel, Et ornatè loquitur, & acutè disputat.*

Concessivæ, quæ aliquid concedunt cui posterior sententia adversetur; *Et si, etiamsi, tamen si, licet, quanquam, quamvis, &c.* Quibus in clausula sequente respondent hæ, denotantes diversum aliquid ab eo quod antecessit, *At, ast, atqui, verum, verò, porro, tamen, attamen, verumtamen, &c.* ut, *Et si indoctus sit, est tamen vir bonus.*

Causales sunt, quæ causam reddunt superioris sententiae: ut, *Laudem meretur, quia vir doctus est.* Suntque hæ, *Nam, namq̃, enim, etenim, quia, quòd, quippe, quoniam, quando, quidem, siquidem.*

Ratiocinativæ sunt, quæ ex ratione proposita conclusionem inferunt: ut, *Est vir doctus, ergo laudem meretur.* Suntque hæ, *Ergo, ideo, igitur, idcirco, quapropter, proinde, quamobrem, &c.*

Conditionales sunt ex, quibus utimur cum aliquid determinamus adhibitā aliquā conditione: ut, *Si profeceris, ego tuos labores compensabo.* Tales sunt, *Si, sin, ni, nisi, modo, dummodo, &c.*

Finales, seu Perfectivæ, quæ fini seu perfectioni præponuntur; ut, *Huc missus es, ut proficias.* Suntque hæ, *Et, uti, quò.*

Dubitativæ sunt quibus utimur cum de duobus dubitamus: ut, *Nescio an Generis.* Suntque hæ, *An, anne, num, utrum, numquid, necne.*

Imminutivæ sunt ex quæ superiori sententiæ minus aliquid subjiciunt: ut, *Si non daturus es mihi librum, saltem eum mutare.* Suntque hæ; *Saltem, at, certè, &c.*

Expletivæ dicuntur quæ non necessitatis, sed ornatūs gratiā in oratione adhibentur; quales sunt, *Quidem, equidem, nam, &* aliæ cum additæ vel detractæ nihil plus minusve efficiunt. *VIRGIL. Nam quis te juvenum confidentissime nostras iussit adire domos,*

ORDO conjunctionum est triplex, Præpositivus, Postpositivus, & Communis.

Præpositivæ Conjunctiones sunt, *Nam, quare, at, ac, est, nec, si, quin, sin, si ve, seu* : ut, *Bene vive, nam ratio hoc exigit*.

Postpositivæ; *Enim, autem, quoque, verò, quidem, que, &c.* VIRGIL. *Vna curusq; notsq; raum*.

Communes dicuntur quæ possunt vel præponi, vel postponi; ut, *Est doctus, ergo laudem meretur, vel laudem ergo meretur*.

Tales sunt fere reliquæ omnes Conjunctiones; ut, *Ergo, igitur, quoniam, ideo tamen, &c.*

De Dictionum Specie & Figura.

Respectu Speciei vox est Primitiva vel Derivativa. Vox Primitiva est quæ non aliunde derivatur; ut, *Salix, Lego*.

Derivativæ Speciei vox est quæ aliunde derivatur; ut, *Salictum, Lælio*.

Respectu Figuræ vox est Simplex, aut Composita. Simplex, quæ ex pluribus partibus non componitur; ut, *Pes, amo*.

Compositæ Figuræ vox quæ ex pluribus partibus componitur; ut, *Bipes, Redamo*. Eadem est ratio cæterarum partium, quod attinet ad Primitiva & Derivativa; item ad Simplicia & Composita.

ELEMENTA SYNTAXEOS.

1. Nominativus ante verbum finitum.

Verbum Personale Finiti Modi habet ante se Nominativum. VIRG. *Labor improbus omnia vincit*.

OBS. 1. Verbum Impersonale nullum habet ante se Casum. *Pœnit me peccati*.

OBS. 2. Interdum Nominativus subauditur præsertim prim

primæ & secundæ personæ. *Amo DEVM. DEVM cole. diunt Regem adventare. subauditur homines.*

2. Accusativus ante Verbum Infinitum.

Verbum Infiniti Modi regit ante se Accusativum. *Hominem parere DEO æquum est*.

3. Concordantia Nominativi & Verbi.

Verbum convenit cum Nominativo à fronte in Numero & Persona. *Ego lego: Tu legis: Ille legit: Nos legimus, &c. Ego amicus tibi succurram. Vide pag. 19.*

4. Concordantia Substantivi & Adjectivi.

Adjectivum cum Substantivo cōvenit in Genere, Numero, & Casu. *Amicus cæcatus ipse per certa cernitur.*
Obs. Duo vel plura Singularia Conjunctione Copulata cum Verbo vel Adjectivo Plurali conveniunt: ut, *Petrus & Iohannes sunt prohi*. Ratio est, quia huiusmodi Copulata habent vim Pluralis Numeri.

5. Appositio.

DUÆ Dictiones Casuales ad eandem rem pertinentes in eodem Casu conveniunt. *CAROLUS Rex. Vibs Edinburgum. Civitas Athena*.

Obs. 1. Hæ Dictiones ad eandem rem pertinere dicuntur, quæ Verbo (SVM) verè Copulari possunt in Nominativo Casu: ut, *Carolus est Rex: Rhenus est Fluvius*. Alioqui ad diversa pertinent, ut *Tunica, Pallium*. Quia non vere dixeris, *Tunica est Pallium*.

Obs. 2. Aliquando inter Substantivum & Adjectivum; item inter partes Appositionis Verbū intercedit. *DEVS est Omnipotens. Ego vocor Paulus. Petrus fuit Apostolus. Ille discis invitus. Malim esse probus quam haberi. Audio fratrem tuum esse doctum*.

6. Concordantia Relativi & Antecedentis.

Relativum cum Antecedente convenit in Genere, Numero,

mero, & Persona: ut, *Ego adsum qui vidi. Tu laudandus es, qui studes. Pater noster, qui es in Caelis.* (Nam Vocativus est Secundæ Personæ.) **P L A U T.** Est profecto **D E V S**, qui, quæ nos gerimus, auditque & videt.

Obs. 1. Casus Relativi pendet à Verbo sequente: ut, *Adest Petrus, quem vocabas.* **C I C E R.** Nullus est dolor, quem non longinquitas temporis molliat atque minuat. Nam si Relativum nō sit Nominativus a fronte Verbi sequentis, in eo Casu ponendum est, quem Verbum sequens regit à Tergo.

Obs. 2. Aliquando Antecedens repetitur: *Diem dicunt, quā die omnes convenient.*

Obs. 3. Aliquando Antecedens subauditur: *Sunt qui aliter sentiant: scilicet, Quidam.*

7. Concordantia Interrogativi & Responsivi.

Interrogativum & Responsivum conveniunt in Casu: *Quis dives? Qui nil cupiat. Quis pauper? Avarus. Quo præceptore usus es? Varrone.*

Excipe, Si Constructio varietur: ut, *Quanti emisti libram?ASSE,* ut postea patebit.

8. Genitivus post Substantivum.

VNum Substantivum regit aliud in Genitivo, cum ad diversa pertinent: *Omnium rerum vicissitudo est. Timor D O M I N I est principium sapientie.*

Obs. Aliquando hæc Substantiva dividuntur Verbo (est:) ut, *Hæc Vestis est Patris.*

9. Ablativus post Comparativum.

Comparativus regit Ablativum, cum Oratio resolvitur per quā: ut, *Candidior nive: id est, quā nix. Vilius Argentum est Auro: Virtutibus Aurum.*

Obs. Sic Adverbia Comparativi gradus. *Cæsare potius scribit nemo: id est, quā Cæsar.*

10. Accusativus post Activum.

Verbum Activum regit Accusativum. *Fortunam reverenter habe, quicumque repente dives ab exili progrediens loco.*

Huc spectant Deponentia Activæ significationis: ut, *Parentes reverere.*

At *utor, abutor, fruor, fungor,* regunt Ablativum. *Vtere divitiis. Ne abutare D E I donis.*

11. Ablativus post Passivum.

Passivum regit Ablativum cum præpositione *A* vel *Ab*: ut, *Amor à Deo: avarus laudatus ab his: culpatur ab illis.*

12. Infinitivus post Verbum.

Verbum à Verbo regitur in Infinitivo: ut, *Praestat se-rò sapere quā nunquam. Gaudeo te bene valere.*

13. Constructio Participiorū & Participialium.

Participia, Gerundia, et Supinum prius, regunt Casum sui Verbi: *Amo virtutem: amans, amaturus virtutem: amando virtutem D E O placemus: It perditam Remp. Sic in Passivâ significatione: Amor à D E O: amatus, amandus à D E O.*

Obs. 1. Supinum in (um) ponitur post Verbum Motus: ut, *Eo piscatum: non piscari.*

Obs. 2. Supinum in (u) regitur ab Adjectivo: ut, *Raram inventa: non inventi. Nil dictu sedam visuque hæc limina tangat: Intra quæ puer est.*

14. Regimen Commune Dativi.

Adjectiva, Verba, & Participia significantia Com-modum, aut Incommodum; regunt Dativum Personæ ejus, aut rei cui aliquid acquiritur, aut adimitur. **C I C E R.** *Cultura agrorum universo generi humano salutaris est. Qui sibi nequam, cui bonus? Mihi istic nec feritur, nec metitur: nec sibi, nec aliis prodest.*

15. Regimen Cōmune Genitivi & Ablativi.

Adictivum & Verbum significans Copiam aut Inopiam, regit Genitivum vel Ablativum: sed frequentius Ablativum: ut, *Plenus rimarum, vel rimis: Dives opum, vel opibus: Tu non indiges patris. OVID. Quod caret alternâ requie durabile non est. Malo vitum pecuniâ, quam pecuniam viro indigentem.*

16. Regulae Quæstionum.

Ad Quæstionem (*Quomodo*) respondetur per Ablativum Modi: Vt. *Magno labore hoc peregi; vel, cum magno labore, addita prepositione.*

17. Ad quæstionem (*Quo instrumento? wherewith?*) respondetur per Ablativum instrumenti, sine Præpositione: *Scribo calamo: non cum calamo. Nullus ubiq; potest felici ludere dextra.*

18. Ad quæstionem (*Cur, vel qua de causa?*) respondetur per Ablativum causæ. *Tardus senio: Rubescit ignorantia. Horat. Oderunt peccare boni virtutis amore.*

Obs. 1. Resolvitur hic Ablativus per præpositiones, *Per, præ, vel propter.* *Levius fit patientiâ, quicquid corrigere est nefas: id est, per patientiam. Virtutis amore: id est, propter amorem.*

Obs. 2. Aliquando additur Præpositio: *Taceo pudore, vel præ pudore.*

19. Ad quæstionem (*Quanti? id est, quanto pretio?*) respondetur per Ablativum pretii. *Virg. Vendidit hic puer patriam: Vitiosâ nuce non emerim: Pamphilus docuit talento. cave addas pro.*

Obs. Excipe, *Tanti, quanti, pluris, & minoris,* quæ ponuntur in Genitivo, quoties adhibentur sine Substantivo (*Pretium:*) ut, *Quanti emisisti librum? Decem assibus, & plaris.*

20. Ad quæstionem (*Quamdiu? quamdiudum? aut quampridem?*)

To Grammar.

55

pridem?) respondetur per Accusativum vel Ablativum Temporis. *Glis dormit totam hyemem, vel totâ hyeme. Pater obiit abhinc tres annos, vel tribus annis.*

Dicimus etiam, *Anni jam tres sunt cum pater obiit: vel ante tres annos obiit.* Sic à multis annis, vel post multos annos, nihil tale vidimus. Tenuisti provinciam per decem annos.

21. Ad quæstionem (*Quando?*) respondetur per Ablativum Temporis. *Venit hora tertiâ pomeridianâ. Nocte intempestâ.*

22. Ad quæstionem (*Quam citò?*) respondetur per Ablativum Temporis. *Dum in dubio est animas paulo momento hac illuc impellitur. Tribus horis absolvero. Dic etiam, Intra paucos dies hic aderit.*

23. De propriis Nominibus Oppidorum.

Proprium Nomen Oppidi primæ aut secundæ Declinationis ponitur in Genitivo, cum quæstio sit per (*ubi.*) *Vivit Romæ. Natus est Londini.* Item hæc Appellativa; *Domi, Humi, et Militiæ. Segnis vivit domi. Temerarius agit militiæ. Sede humi.*

Excipe, si sint Pluralis Numeri; tunc enim ponuntur in Dativo vel Ablativo: ut, *Vixit Athenis. Parisiis.*

24. Si verò Proprium Nomen Oppidi sit tertiæ Declinationis, ad quæstionem (*ubi?*) respondetur per Dativum vel Ablativum. *Hannibal natus est Carthagini. Lacedæmone honestissimum est præsidium senectutis.* Item Appellativum, *Rure, vel ruri. Quinque dies sum pollicitus me rure futurum.*

25. Proprium Nomen Oppidi ponitur in Accusativo, cum quæstio sit per (*Quò*) cum Appellativis *Domum & Rus.* *Eo Londinium. Defers noctuam Athenas; Thou carriest water to the Sea. Eo domum. Ras profectus est.*

26. Proprium Nomen Oppidi in Ablativo ponitur, cum quaestio fit per (*Vnde*) ut, *Venit Carthagine*. Sic *domo, rure*.

Obf. 1. Ad quaestionē (*Quā*) sapius respondemus per Accusativū cum praepositione (*Per*) ut, *Per Lutetiā itur Romā*.

Ob. 2. Nominibus Regionum, Insularum, & Villarū, item Appellativis non dictis Praepositio additur. *Cam essem in Italia. Trajecit in Britanniam. In Pompeiano cum essem, tu in Formiano. In ea Regione diu vixi.*

27. Constructio partium Indeclinabilium.

Adverbia quaedam Loci, Temporis, & Quantitatis, Genitivum postulant. *Vbi terrarum. Nusquam gentium. Iam satis verborum est. Interea temporis ille intervenit. Item Instar; ut, Instar montis.*

28 Interjectiones nonnullae dativum admittunt: ut, *Hei misero mihi: Va capiti tuo. Heu vero nominativum & accusativum; ut, Heu pietas, Heu prisca fides, Heu me miserum.*

29. Coniunctiones copulant similes Casus & Modos. *Vir bonus & sapiens. Sastine & abstine. Aut minores sint animi, aut facultates maiores.*

Item (*Quā*) & alia quaedam Adverbia similitudinis & comparandi: ut, *Fortior Scipio quā Hannibal. Superbus intedit quasi Rex. Doctior quā facundior.*

30. Coniunctiones ut, quō, licet, ne, adherent Subiunctivo. *Oro ut redeas. Cave ne facias.*

FINIS.

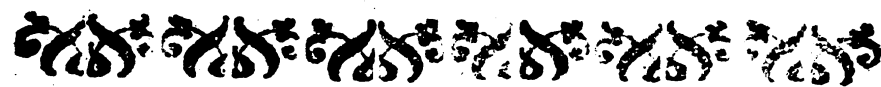
ERRATA.

Pag. 20. lin. 2. Indicativus, adde Praesens.

Pag. 40. lin. 7. & 8. sic transpone,

Perf. & plusq. Potuisse.

Ceteris caret.

AQUO LECTORI S.D.

QUIA omnis cognitio à notioribus, idcirco prima Grammaticae fundamenta jacturi eos imitamur, qui Graeca lingua praepcepta Latine non Graecè tradunt. Hinc prima Grammaticae Latinae rudimenta non oratione Latina, quippe peregrina adhuc, sed vernaculā vestimus. Ut tamen sensim artis vocabulis assuescant rudiores, ea, ut videre est, margo exhibet. Inde finita paradigmatum doctrinā & analogiā, qua certissima & commodissima est inflectendi regula, Latinam linguam, eamque unam, admittimus. Hanc docendi rationem jam probavit publicus doctorum virorum consensus. Doctrinam partium declinabilium jam inde à principio isagoges hujus explicam, nec, quod ab alijs fit, actum agimus. De specie & figurā hic obiter & quam brevissimè. Copiosius in Etymologiā, cujus editionē, Dei gratiā adspirante, propediem adornabimus. Illic plenè de adjectivis incōparabilibus, pronominum cōpositione, verborum factorum formis & praepositionibus inseparabilibus. Quia tamen numeralium in quotidianā oratione frequentissim⁹ est usus ideo cardinalia quaedam & ordinalia in tyronum gratiam hic subjecimus.

Numerus Cardinalis.

Vnus, a, um	1	Triginta	30
Duo a, o	2	Quadraginta	40
Tres, tria	3	Quinquaginta	50
Quatuor	4	Sexaginta	60
Quinque	5	Septuaginta	70
Sex	6	Octoginta	80
Septem	7	Nonaginta	90
Octo	8	Centum	100
Novem	9	Ducenti a, a	200
Decem	10	Trecenti	300
Vndecim	11	Quadringenti	400
Duodecim	12	Quingenti	500
Tredecim	13	Sexcenti	600
Quatuordecim	14	Septingenti	700
Quindecim	15	Octingenti	800
Sexdecim	16	Nongenti	900
Septemdecim	17	Mille	1000
Octodecim	18	Tria millia, vel	} 3000
Novemdecim	19	ter mille	
Viginti	20	Millemillia	1000000
Viginti unus, vel	} 21		
unus & viginti			

Decimus quintus	Nonagesimus
Decimus sextus	Centesimus
Decimus septimus	Ducentesimus
Decimus octavus	Trecentesimus
Decimus nonus	Quadringentesimus
Vigesimus	Quingentesimus
Trigesimus	Sexcentesimus
Quadragesimus	Septingentesimus
Quinquagesimus	Octingentesimus
Sexagesimus	Nongentesimus
Septuagesimus	Millesimus.
Octogesimus	

Numerus Ordinalis.

P rimus	Octavus
Secundus	Nonus
Tertius	Decimus
Quartus	Vndecimus
Quintus	Duodecimus
Sextus	Decimus tertius
Septimus	Decimus quartus